

မေတ္တာအဖြစ်

ခရီးသွားမှတ်စုများ

သော်တာအေးလုံ

စာရေးဆရာမ "သော်တာအေးလဲ့" ရဲ့ စာအုပ်မှာ အမှာစာလိုမျိုး တစ်စုံတစ်ခု ပါဝင် ရေးသား ခွင့်ရတာ ဝမ်းသာ ဂုဏ်ယူပါတယ်။

ကျွန်တော် ဝင်းဖေဟာ ရုပ်ရှင်ဝတ္ထု၊ ဇာတ်ညွှန်းတွေ ရေးပြီး ဒါရိုက်တာ လုပ်ခဲ့ဖူးသူပါ။ ယခု "သော်တာအေးလဲ့" ရေးတဲ့ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို ဝင်းဖေရဲ့ မြေးမကလေး ခင်မြနဲ့မှာ ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးဖို့ ဝင်းဖေက ဝယ်ယူပေးခဲ့ရပါတယ်။

"သော်တာအေးလဲ့" ဟာ အာရုံ ပါးလုပ်သူဖြစ်ပြီး သူ့အာရုံနဲ့ ထိတွေ့သမျှတွေကို စိတ်ဝင်စား သူ၊ ပြန်ပြောပြချင်သူ ဖြစ်ပါတယ်။ အပြောလည်း ကောင်းပါတယ်။ အရေးအကြီးဆုံးက သူ ကိုယ်သူ စိတ်ဝင်စားခြင်းနဲ့ ခံစားရသလို ပြန်ပြောပြတတ်ပြန်တယ်။ စာရေးဆရာ အများစု ဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် စိတ်ဝင်စားခဲ့ပါတယ်။

"သော်တာအေးလဲ့" မှ စာရေးလျှင် ဘယ်ဖြစ်တော့မလဲ။ ဖခင်လုပ်သူကလည်း စာရေးဆရာ ရင့်မာကြီး ဖြစ်နေပြန်ဆိုတော့လေ။

ဝင်းဖေ

အရောင်များ စိုသော စုံသော

သစ်ပင် သစ်တောတို့သည် စိမ်း၏၊ ဝါ၏။ ဒါက ကျွန်တော်၏ ရှုထောင့်ကမ္ဘာ နှစ်ပေါင်းလေးဆယ် လောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ကေ့စ် ပန်းချီဆရာကြီးများ၏ လက်ရာ အပင် အရွက်များကို ပုံမှန် ပန်းချီအဖြစ် မြင်ရသောအခါ အရောင်စုံများ ဖန်တီးတတ်ပေရုံဟု ထင်ခဲ့ဖူး၏။ အိုင်အိုဝါ အစီအစဉ်တွင် ရောက်ပြီး ရွက်ကြောရာသီကို ဖြတ်ရပြီ ဆိုတော့မှ ဪ... တကယ် ပန်းချီ ဆရာကြီးက သဘာဝတရားပါလားဟု ရင်သပ်ရှုမော အံ့ဩနေခဲ့ရလေတော့သည်။ မေဖလားဝဲ အဆောင်၏ မိမိ အခန်းပြတင်မှာ မိနစ်ပေါင်း များစွာ၊ ရက်များစွာ သဘာဝတရား စုစည်းခဲ့ကုန် ခဲ့ဖူးလေသည်။ အရောင်တွေက မိမိထံ စီးစိန်ဝင်သွားသည်။ မိမိက အရောင်တွေထဲ ဝဲလွင့် မျောဝင်သွားသည်။ ယခု ထိုအိုင်အိုဝါ အစီအစဉ်၏ အရောင်များကို အေးလဲ့က စုတ်ချက် ခဲပျစ်၊ သို့သော် အရောင်များက စုံသည်။ ပြီးတော့ စိုသည်။

တင်မောင်သန်း

အိုင်အိုဝါ နေ့ရှက်များဟာ မေ့နိုင်စရာ မရှိခဲ့ပါ။ ဘယ်အရပ်ကလာလာ စာရေးဆရာတွေက တတ်သိနားလည်ပုံနဲ့ တွေးဆမြင်ယောင်ပုံတွေ ဆင်တူနေတတ်တာကို ၂၀၀၅ ခုနှစ် ကိုယ်တွေ့ အရ သိခဲ့ရပါတယ်။ ဆရာမသော်တာအေးလဲ့ရဲ့ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အတွေ့အကြုံမှာလည်း ဒီသဘော ကို သတိပြုမိပြန်ပါတယ်။ တကယ်တော့ စာရေးဆရာတွေ ဆိုတာ ဘယ်မျိုးဆက်က လာလာ သိမြင်ဆင်ခြင်ပုံတွေ ဆင်တူနေတာပါလားလို့တောင် ပြောရမလို့ပါ။ ကိုယ်တွေ့ကို ချမရေးဖြစ်ခဲ့ ပေမယ့် ရေးဖြစ်ခဲ့ရင်လည်း အိုင်အိုဝါရဲ့ ပုံရိပ်ဟာ သော်တာအေးလဲ့ လက်ရာလို လှပစွဲထင်ဖွယ် ဖြစ်မယ် ထင်ပါရဲ့။ လွမ်းတ ကြည်နူးစိတ်ကို တစ်ဖန် ပြန်နိုးကြွလာစေလို့ ကျေးဇူးပါနော်။

မသီတာ (စမ်းချောင်း)

Aye Lei in Iowa and Iowa in Aye Lei. A tribute and a love-song, Iowa's gift to Myanmar and a treasured memoir of a deserved recipient.

Zeyar Lynn

www.ayelei.com

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

-
- ထုတ်ဝေသူ - ဦးကျော်ဇင်၊ ကံ့ကော်ဝတ်ရည်စာပေ(၀၀၄၅၄)
  - ၅၁၊ ရေကျော်လမ်း၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
  - ပထမအကြိမ် - အောက်တိုဘာ လ၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ကံ့ကော်ဝတ်ရည်စာပေ။
  - အုပ်ရေ - ၁၀၀၀
  - မျက်နှာဖုံးနှင့် ဦးအေးဝင်း၊ အေးကမ္ဘာပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၂၉၀)
  - အတွင်းပုံနှိပ် - အမှတ် ၄၆၊ ၄၆ လမ်း၊ ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
  - မျက်နှာဖုံးသရုပ်ဖော်- ဇော်မောင်
  - တန်ဖိုး - ၄၀၀၀ ကျပ်

သော်တာအေးလဲ့
ခရီးသွားမှတ်စုများ
ဆောင်းဦးမြေဆီ

မာတိကာ

- စာရှုသူသို့	၆
(၁) မရည်ရွယ်ခဲ့သော ခရီးအစ	၉
(၂) ဤခရီး နီးသလား	၁၇
(၃) အိုင်အိုးဝါးတဲ့လား	၂၅
(၄) သူမြေမှာ ဖြူပြာပွင့်	၃၀
(၅) လယ်တောထဲက စာစကား	၃၉
(၆) လူရွန်းရဲ့ စာပေတွေကို အကြောင်းပြု၍	၄၄
(၇) စာရေးသားခြင်းနှင့်...	၄၉
(၈) သူတို့ရွာက သုတဘဏ်တိုက်	၅၆
(၉) အိုဘယ့်... ချီကာဂို	၆၃
(၁၀) စရေးချာ စာ၊ သေထိုး ပောက်ရေ ပေ၊ ပောက်ဝဆွဲ ...	၇၀
(၁၁) ဒီထရွိုက် (သို့) မော်တော်ကားတို့မြို့	၇၇
(၁၂) မိုးတောင်းဂီတစ်အိမ်	၈၂
(၁၃) ဝါရှင်တန်ဒီစီတွင် ရေဒီယိုမင်းသမီး ဖြစ်ခဲ့စဉ်က	၈၈
(၁၄) မော့ကြည့်ရပါသော ဂရက်တာသန်းဘာ	၉၆
(၁၅) ဘွဲ့ကြိုကျောင်းသားတွေနှင့်အတူ	၁၀၂
(၁၆) နိဗ္ဗာန်ဒါး၊ အရိဇိုးနားနှင့် ကယ်လီဖိုးနီးယားသို့	၁၀၇
(၁၇) ဟယ်လို... ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်	၁၁၄
(၁၈) ကျေးဇူးတင်ရပါသော မိတ်ဆွေများ	၁၁၈
(၁၉) နှင်းထုထဲက အလွမ်းများ	၁၂၇
(၂၀) ဘာသာပြန်ရတာ လွယ်သလား	၁၃၇
(၂၁) နှုတ်မဆက်နဲ့ ငိုချင်တယ်	၁၄၄
(၂၂) အိုင်အိုးဝါးတက္ကသိုလ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဖြင့် ဖော်ပြသော ဝတ္ထုနှစ်ပုဒ်	၁၅၇
- မဖြူတဖြူ (မြန်မာ/အင်္ဂလိပ်)	၁၅၉
- ပါးလျလျ မိုးတိမ် (မြန်မာ/အင်္ဂလိပ်)	၁၈၁

စာရှုသူသို့

၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဆောင်းဦးရိပ် သန်းချိန်မှာ အိုင်အိုးဝါးတက္ကသိုလ်ရဲ့ နိုင်ငံတကာ စာပေရေးသားခြင်း အစီအစဉ် (IWP) က ဖိတ်ကြားလို့ အမေရိကန်နိုင်ငံကို ကျွန်မ ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်က စပြီး အိုင်အိုးဝါးရဲ့ IWP အစီအစဉ်ကနေ မြန်မာစာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာ၊ ဘာသာပြန်ဆရာ၊ ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာနဲ့ ဘလော့ဂ်ဂါတွေကို စာပေရေးရာ ယဉ်ကျေးမှု ဖလှယ်ဖို့ ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မကတော့ ၂၄ ယောက်မြောက် ဖိတ်ခေါ်ခံခဲ့ရသူပါ။ ကျွန်မ သွားရောက်ခဲ့တဲ့ ခရီးအကြောင်း အခုလို စာဖွဲ့ရေးရတဲ့ အဓိကအကြောင်းကတော့ မှတ်တမ်း အနေနဲ့ ထားချင်တာရော၊ အတွေ့အကြုံ ဝေမျှချင်တာရော ဆိုပါတော့။ ဒီခရီးက ကျွန်မအဖို့ အမေရိကန်နိုင်ငံကို ပထမဆုံး ရောက်ဖူးတဲ့ ခရီးပါ။ ပြီးတော့ စာပေ နဲ့ပတ်သက်ရင် စာရေးလိုက်၊ စာအုပ်ထုတ်လိုက်နဲ့ ပုံမှန်လေး ရွှေ့နေရရင်ကို ပြီးပြည့်စုံပြီလို့ ကိုယ့်ဘာသာ နှစ်သိမ့်နေတတ်တဲ့ ကျွန်မကို နိုင်ငံတကာ စာပေ အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ နီးစပ်အောင် အရောက်ပို့ခဲ့တဲ့ တွန်းအားတစ်ခုလည်း ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီအစီအစဉ်မှာ ပါဝင်ခွင့် ရခဲ့တဲ့အတွက် ကျွန်မမှာ ဝမ်းသာဝမ်းနည်း စိတ်ခံစားချက်မျိုးစုံ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အသိသာဆုံး အချက်ကတော့ သူတို့ဟာ ကျွန်မကို 'လူငယ်' ဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့ အချက်နဲ့ ပိုပြီး ဦးစားပေး ဖိတ်ကြားခဲ့တာ ကိုပါ။ အစီအစဉ်တစ်လျှောက်မှာ ပါဝင်တဲ့ နိုင်ငံစုံက စာရေးဆရာ တော်တော် များများဟာလည်း လူငယ်တွေ များပါတယ်။ စာရေးသူအချင်းချင်းပဲ ဆိုတဲ့ ခေါင်းစီးအောက်က အပြင် ငါတို့ဟာ လူငယ်တွေပဲဆိုတဲ့ နောက်ထပ် တူညီတဲ့

ကိုယ်စားပြုမှုတစ်ခုနဲ့အတူ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံ၊ နိုင်ငံ လူမျိုး ကွဲပြားကြပေမယ့် ကျွန်မတို့ နှလုံးသားတွေ ပေါင်းစည်းနိုင်ခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်မ ကိုယ်တိုင်ကလည်း စာပေရေးသားခြင်း အစီအစဉ် ဆိုပေမယ့် ရောက်နေခဲ့တဲ့ သုံးလနီးပါး ကာလတစ်လျှောက်လုံး သူတို့နိုင်ငံမှာ လူငယ်တွေကို နေရာပေး တတ်ပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လေ့လာဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ ကျွန်မတို့နိုင်ငံရဲ့ လူဦး ရေ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်း ဝန်းကျင်ကို ပိုင်စိုးထားတဲ့ လူငယ်ထုအတွက် နာကျင်မိ ပါရော။

တကယ်တော့ ကျွန်မတို့ဆီက လူငယ်တွေ မညံ့ကြပါဘူး။ ကျွန်မတို့ တစ်တွေဟာ ဖုန်းဆိုးမြေမှာ ခဲရာခဲဆစ် ရှင်သန်ကြရတယ်။ ရုန်းထကြရတယ်။ ကြံ့ကြံ့ခံကြရတယ်။ နည်းပညာလှိုင်း ရိုက်ခတ်မှုဟာ အရှိန်ပြင်းလွန်းတာရော၊ စက္ကန့်နဲ့အမျှ တိုးတက် ပြောင်းလဲလွန်းတာရောကြောင့် အခြေခံမခိုင်တဲ့ ကျွန်မ တို့ မျိုးဆက်ဟာ ခေတ်ရေစီးကြောင်းမှာ မြှုပ်ချည် ပေါ်ချည်နဲ့ ရုန်းကန်ကူးခပ် ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလူငယ်ထုဟာ သမိုင်းပေးတာဝန်အပေါ်မှာလည်း မလစ်ဟင်း ခဲ့ဘူးလို့ ကျွန်မကတော့ ယုံကြည်တယ်။ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်လို့ ကယ်ဆယ် ရေး၊ လှူဒါန်းရေးက အစ မြို့ပြနောက်ဖေးလမ်းကြား သန့်ရှင်းဖို့ ကိုယ်ထူကိုယ်ထ လုပ်အားပေးကြတာ၊ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မဲစာရင်းစစ်တာ၊ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားတဲ့ အရပ်ဒေသက လူထုအတွက် လိုအပ်တဲ့ ပစ္စည်းတွေ လှူဒါန်း ပို့ဆောင်ပေးတာအဆုံး လူငယ်တွေဟာ သူတို့ တတ်နိုင်တဲ့ အင်အားနဲ့ ကျရာ နေရာကနေ ရိုးသားစွာ ပါဝင်ခဲ့ကြတာချည်းပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီလူငယ်ထုအပေါ်မှာ အသိအမှတ်ပြုဖို့၊ နေရာပေးဖို့၊ အပြန်အလှန် လေးစားပေးဖို့ မေ့လျော့တတ်တဲ့ အဖြစ်မျိုးတွေနဲ့ ကြုံလာရတဲ့အခါမှာ ဝမ်းနည်းမိပါတယ်။

‘ဆောင်းဦးမြေဆီ’ ဟာ မြေဆီမြေနှစ် ကောင်းမွန်တဲ့ ဝန်းကျင်ကို ရောက်သွားတဲ့အခိုက် ကျွန်မ ခံစားရတဲ့ ဖွင့်ဟသံပါပဲ။ အဲဒီဝန်းကျင်ကို ချောချော မွေ့မွေ့ သွားနိုင်အောင် ဖေးမကူညီပေးခဲ့တဲ့ ကျွန်မ မိသားစုဝင်တွေ၊ အန်တီ ဝင်းဝင်းမေ (VEC)၊ အန်တီဝိုင်း၊ ဆရာမ မသီတာ (စမ်းချောင်း)၊ အစ်မ မနော်ဟရီ၊ အစ်မ မိမိအောင်၊ ‘ဒို့အကြိုက်’ မိသားစု၊ ညီမငယ် ယုယ၊ ပြီးတော့ ကျွန်မရဲ့ ရသစာ တွေကို ကူညီပြီး ဘာသာပြန်ပေးခဲ့ကြတဲ့ ဆရာမ Nance Cunning နဲ့ ညီမငယ် မေဇင်မျိုး၊ ဘာသာပြန်စာမူကို ပြန်ပြီး တည်းဖြတ်ပေးတဲ့ အိုင်အိုးဝါး တက္ကသိုလ်

က Kaylee Lockett၊ IWP က ဆရာ ဆရာမတွေ၊ အမေရိကန်နိုင်ငံကို ရောက်နေစဉ် အတွင်းမှာ ဧည့်ဝတ်ကျေခဲ့ကြတဲ့ မိတ်ဆွေတွေ၊ အစီအစဉ်ထဲမှာ အတူတူ ပါဝင်ခဲ့ကြတဲ့နိုင်ငံတကာက စာရေးဖော်တွေအားလုံးကို ဒီခရီးသွားစာစုအကြောင်း ရေးနေတဲ့ တစ်လျှောက်လုံးမှာ လှိုက်လှဲသော စိတ်နဲ့ ကျေးဇူးတင်မိပါတယ်။

ဒီစာမူကို မြန်မာတိုင်းမ် ဂျာနယ်မှာ အပိုင်း (၄) အထိ၊ ပေါ်ပြူလာ ဂျာနယ်မှာ အပိုင်း (၁၁) အထိ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဂျာနယ်မှာ ဖော်ပြထားတဲ့ စာမူ အဟောင်းအပေါ်မှာ လိုအပ်သလို ဖြည့်စွက်၊ တည်းဖြတ်ပြီး စာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေလိုက်တာပါ။ မြန်မာတိုင်းမ် ဂျာနယ်က အယ်ဒီတာ မအေးစံပယ်ဖြူ၊ ပေါ်ပြူလာ ဂျာနယ်က အန်တီ ဒေါ်နန်းကလျာဝင်းနဲ့ ဆရာမ မိုးနှင်းဝေတို့ကို လည်းစာမူနဲ့ပတ်သက်လို့ မမေ့လျော့ထိုက်သူများအဖြစ် မှတ်တမ်းရေးထိုးအပ် ပါတယ်။

မေတ္တာအဆီအနှစ်တွေ ရရှိခဲ့တဲ့ ကျွန်မဟာ ကံကောင်းသူ မဟုတ်ပါ လား။

သော်တာအေးလဲ့

(၁) မရည်ရွယ်ခဲ့သော ခရီးအစ

ဒီဆောင်းပါးရှည် အကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ် ပြောရရင် အမေရိကန် နိုင်ငံကို သုံးလတာ သွားရောက်ခဲ့တဲ့ ကျွန်မရဲ့ ခရီးစဉ်အကြောင်းလို့သာ လိုရင်း ဆိုရမှာ ပါ။ မရှည်လွန်း၊ မတိုလွန်း၊ မနည်းလွန်း၊ မများလွန်း၊ မချို့လွန်း၊ မချဲ့လွန်း ပြောရ မယ် ဆိုရင်တော့ ဒီခရီးဟာ စာပေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ခရီးစဉ်၊ အထူးသဖြင့် ယဉ်ကျေး မှုနဲ့ စာပေဖလှယ်ရေး ခရီးစဉ်ဖြစ်တဲ့အကြောင်း ဖြည့်စွက်ရပါလိမ့်မယ်။ ဒါထက် ပိုပြီး အသေးစိတ်ပြောဖို့ တောင်းဆိုလာရင်တော့ ကံကြမ္မာရဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်တို့၊ သစ်ရွက်ကြွေချိန် လရာသီရဲ့ အလှတို့၊ နှင်းဖွေးသော လွင်ပြင်က အလွမ်းတို့ အစရှိတဲ့ ရသကွန့်ညွန့်ချက်တွေပါ ထည့်ရေးရလိမ့်မပေါ့။ အဓိကကတော့ ကျွန်မ သွားခဲ့တဲ့ ခရီးမှာ စာဖတ်သူကိုပါ အပါခေါ်သွားချင်တာပါပဲ။ ခရီးအကြောင်းကို စားမြုံ့ပြန်တဲ့အခါမှာ တော်တော်များများကို စကတ်ချ်ဆွဲသလို ခပ်မြန်မြန်သာ ပုံကြမ်းခြစ်သွားလိုပါတယ်။ လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ဖြစ်မိတဲ့ အချို့ကိစ္စတွေလောက် ကိုသာ အသေးစိတ် အရောင်ဖြည့်သွင်းပါရစေ။

ကျွန်မဟာ ဂါလီဗာ မဟုတ်လေတော့ လီလီပွတ်ကျွန်းပေါ်က ထူးဆန်း အံ့ဩဖွယ်ရာတွေ ပြည့်နှက်နေတဲ့ ဇာတ်လမ်းအချိုးအကွေ့မျိုးနဲ့တော့ မကြုံ ခဲ့ရပါဘူး။ သွားရတဲ့ ခရီးကိုက စာပေခရီး မဟုတ်လား။ သင်္ဘောနဲ့ သွားတာ

မဟုတ်လို့ သင်္ဘောလည်း မပျက်၊ စီးခဲ့တဲ့ လေယာဉ်ကလည်း သွားလိုတဲ့ အရပ် ဒေသကို ဒုတ်ဒုတ်ထိရောက်ပြီး လမ်းမှာလည်း တောတွင်းလူသားတွေ ဖမ်းဆီး တာမျိုး မခံရလေတော့ ကျွန်မရဲ့ ခရီးစဉ်ဟာ သွားသည်၊ ရောက်သည်၊ ဖြစ်ပျက် သည်၊ ပြန်ခဲ့သည် ဆိုတာနဲ့သာ ပြီးဖို့ ရှိတော့တာပဲ။ အနောက်သို့ ခရီးသွားတာ ချင်း တူပေမယ့် ကျွန်မက စွန်းဂူခန်း မဟုတ်သလို ဆရာတော်ဘုရားလည်း မပါ၊ အစ်ကိုတော် ပါကျဲနဲ့ ဂူကျင်းလည်း မပါဘဲ မျှော်လင့်မထားတဲ့ တစ်ကိုယ်တော် ခရီးစဉ် သက်သက်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

စွန့်စားရတဲ့ခရီး မဟုတ်ဘူးလို့ပဲဆိုဆို၊ ကျွန်မကတော့ ညနေခင်း နေအေးချိန်လောက်မှာ မန်းကျည်းပင်အောက်က ကွပ်ပျစ်ပေါ်မှာ အညောင်း ဆန်ရင်း ကိုယ့်ခရီးအကြောင်းကို ပြောပြချင်တာပါပဲ။ နားထောင်မယ့် သူတွေကို ဧည့်ခံဖို့ စတားဘက် (Starbucks) တို့၊ ကိုကာကိုလာတို့ မရှိပေမယ့် လက်ဖက် သုပ် တစ်ပွဲနဲ့ ရေနွေးကြမ်း တစ်အိုးတော့ ချထားပေးနိုင်ပါတယ်။ အားလုံး အဆင်သင့်ဖြစ်ပြီ ဆိုရင်တော့ အနောက်ဘက် မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းအောက်ကို နေလုံး ကြီး တရွေ့ရွေ့မြုပ်လှဆဲဆဲ ငုပ်လျှိုးသွားတာကို ကြည့်ရင်း ကျွန်မရဲ့ ခရီးရှည် အကြောင်းကို စပြီး ပြောတော့မှာပေါ့။

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၇ ရက်နေ့ ညနေစောင်းမှာ ကျွန်မရဲ့ စာပေ လေ့လာရေးခရီးကို စတင်ခဲ့ပါတယ်။ မိုးရာသီပေမယ့် ခရီးထွက်တဲ့ နေ့က မိုးလေ ကင်းစင်နေပါတယ်။ နေရောင်ခြည်လည်း လင်းလင်းထင်းထင်းပါပဲ။ အဖြူရောင် တိမ်တွေကတော့ အဆုပ်လိုက် ပွင့်လို့ပေါ့။ သည်တိမ်တောင်တွေကို ဖြတ်ပြီး တော့ပဲ ဟိုမှာဘက် ကမ္ဘာကို ကျွန်မ သွားရဦးတော့မယ်။ ရန်ကုန်လေဆိပ်ကနေ စင်ကာပူကို ပျံသန်းမယ့် လေယာဉ်ကို စောင့်ရင်း ကျွန်မရဲ့ စိတ်အလျဉ်ကလည်း တိမ်မျှင်တွေလို လွင့်ပါးနေပုံက နည်းနည်းမှ အစိုးမရ။

အရင်ဆုံး ကျွန်မ စောကြောမိတာက ကံကြမ္မာ ဆိုတဲ့ အရာပေါ့။ ဒီ စကားလုံးဟာ ဘာသာရေးဝေါဟာရ ဆန်လွန်းနေတယ် ဆိုရင်တော့ အကြောင်း အကျိုး ဆက်စပ်မှုနဲ့ သူ့ရလဒ်လို့သာ သုံးနှုန်းပါရစေ။ တကယ်တော့ ကျွန်မဟာ စာရေးသူတစ်ယောက် ဖြစ်လာဖို့ရော၊ စာအုပ်တွေ ရေးသားထုတ်ဝေဖို့ ဆိုတာ ကိုရော အိပ်မက်တောင် မမက်ဖူးခဲ့တာပါ။ စာပေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တိုင်းခြားကို

သွားလေ့လာဖို့ ဆိုတာက ပိုပြီးတောင် ဝေးကွာလွန်းတဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်ပေါ့လေ။ ဒါပေမဲ့ မမျှော်လင့်ထားဘဲ သွားဖို့ရာ အခွင့်ကြုံလာပါတယ်။ ကျွန်မအဖို့ ရေသာတစ်လှည့်လို့ပဲ ဆိုချင်ဆို အခွင့်သာခိုက်မှာ လိုက်ပါခဲ့ရပြီပေါ့။

စာပေနဲ့ဆက်စပ်ပြီး ကျွန်မ လုပ်ဖြစ်တာဆိုလို့ ပြည်တွင်းဂျာနယ် တစ်စောင်မှာ သတင်းထောက် လုပ်ဖူးတာလောက်ပဲ ရှိပါတယ်။ သတင်းထောက် ဆိုမှတော့ သတင်းတွေ၊ ဆောင်းပါးတွေ ရေးရင်း ကလောင်သွေးခွင့် ရလာပါ တယ်။ လက်ရော၊ အတွေးရောက အငြိမ်မရှိတတ်တာမို့ ဝါသနာအရ ဝတ္ထုလေး တွေ၊ ဆောင်းပါးလေးတွေလည်း ကြိုးကြားကြိုးကြား ရေးဖြစ်ခဲ့ပါသေးတယ်။ အခြားမဂ္ဂဇင်းတွေ၊ စာစောင်တွေမှာ ဖော်ပြခံရတဲ့ ကိုယ့်ဝတ္ထု ဆိုတာကလည်း တစ်ခါဖော်ပြရင် ကလောင်နာမည် တစ်မျိုးနဲ့မို့ နာမည်သာ လူမသိတယ်။ ကိုယ့် မှာတော့ တစ်ကိုယ်တည်း ကလောင်သူဌေးမလေး ဖြစ်လို့ နေတယ်။ နောက် တော့ နည်းပညာခေတ် ဆိုတော့ ရသမဂ္ဂဇင်း ဝက်ဘ်ဆိုက်လေး ထလုပ်လိုက် သေးတယ်။ ဒီလောက်ပါပဲ။

ဖြစ်ချင်တော့ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှာ ကျွန်မကို စာအုပ်ထုတ်ပေးဖို့ တိုက်တွန်း ကမ်းလှမ်းသူ ရှိလာပါတယ်။ ဒီတွန်းအားကြောင့်ပဲ ပထမဆုံးဝတ္ထုရှည်ကို စရေး ဖြစ်ပြီး တစ်နှစ်အကြာမှာ ထုတ်ဝေဖြစ်ခဲ့တယ်။ စာရေးတယ်၊ စာအုပ်ထုတ်တယ်၊ အားပေးသူ အထိုက်အလျောက် ရှိတယ် ဆိုရုံလောက်နဲ့ကို ဘဝက အတော်လေး ကျေနပ်စရာ ကောင်းနေခဲ့ပါပြီ။ ဒါ့ထက်လည်း ပိုပြီး မမျှော်မှန်းတတ်ခဲ့။ အလား တူပဲ၊ အမေရိကန် ဆိုတဲ့ နိုင်ငံနဲ့လည်း လုံးလုံး အဆက်အစပ် မရှိခဲ့၊ ရန်ကုန်မှာ ရှိတဲ့ အမေရိကန်သံရုံးတို့၊ စာကြည့်တိုက်တို့ဘက်လည်း ခြေဦးလှည့်စရာ အကြောင်း မရှိခဲ့။

ဒီလိုဆိုရင် အိုင်အိုးဝါးတက္ကသိုလ်ရဲ့ နိုင်ငံတကာ စာရေးသားခြင်း အစီ အစဉ် (International Writing Program) အတွက် ဘယ်လို ဖိတ်ခေါ်ခံရတာ တဲ့လဲ။ ဒီမေးခွန်းကို သူများတကာလို ကျွန်မလည်း ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် အံ့သြပြီး မေးဖြစ်ပါရဲ့။ ကျွန်မ သွားခဲ့ရတဲ့ကာလက ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလကနေ နိုဝင်ဘာလအထိပါ။ ကျွန်မအတွက်တော့ စာရေးတယ် ဆိုတာက ဝါသနာ အရသာ ဖြစ်ပြီး လူမှုအဖွဲ့အစည်းထဲမှာ ကျား-မ ရေးရာ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုး သမီးနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို သုတေသီအဖြစ် လုပ်ကိုင်ရတာ

mgye.com

ကသာ ပညာနဲ့ ရပ်တည်တဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ အကြောင်းအရာနှစ်ခုကို ဆက်စပ်ပြီးတော့ပဲ ကျွန်မကို IWP အတွက် ဖိတ်ခေါ် လိုက်ကြတာလိုသာ အတိုချို့ ပြောပါရစေ။

အဖြစ်က ကျွန်မ အလုပ်လုပ်နေတဲ့ သုတေသန အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု က မြန်မာ့ရုပ်ရှင်လောကနဲ့ ကျား-မ ရေးရာ အသိအမြင် နိုးကြားမှု ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ် နဲ့ လေ့လာမှုတစ်ခုကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှာ လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ သုတေသနကို ဦးဆောင် ခဲ့ရသူက ကျွန်မပေါ့။ နှစ်နှစ်လောက် ကြာပြီးတဲ့နောက်မှာ အမျိုးသမီး၊ စာပေနဲ့ ရုပ်ရှင်ကဏ္ဍတို့ ဆက်နွှယ်ပြီး အမေရိကန်စင်တာမှာ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု လုပ်ကြဖို့ စီစဉ်ကြပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက စင်တာက ဆွေးနွေးပွဲမှာ ဦးဆောင်ဆွေးနွေး ပေးဖို့ အမျိုးသမီး စာရေးဆရာအဖြစ် ဖိတ်ကြားခံခဲ့ရသူက (ညီမငယ်) ဆရာမ ယုယပါ။ သို့ပေတဲ့ ယုယလေးက သူ့အစား ကျွန်မကို ဖိတ်ဖို့ရာ တစ်ဆင့် လမ်းညွှန် ပေးလိုက်ပါတယ်။ ဒါနဲ့ပဲ ကံအားလျော်စွာ အဲဒီပွဲမှာ ကျွန်မ စကားပြောဖို့ အခွင့် ကြုံလာပါတယ်။

ပွဲမှာတော့ ကျွန်မကိုယ်ကျွန်မ သုတေသီ အေးလဲ့ထွန်းအဖြစ် မိတ်ဆက် ပြီး ကျွန်မ လုပ်ခဲ့တဲ့ သုတေသနအကြောင်းကိုသာ ဦးစားပေး ပြောဖြစ်ခဲ့တယ်။ တစ်ခုတော့ ရှိတာပေါ့။ ကိုယ်ရေးအကျဉ်းမှာတော့ စာလည်း ရေးတဲ့အကြောင်း ထည့်ခဲ့ပါတယ်။ ဖြစ်ချင်တော့ ဆွေးနွေးပွဲမှာ ကျွန်မ စာအုပ်တွေကို ဖတ်ဖူး ထားတဲ့ လူငယ်တချို့ပါ တက်ရောက်လာကြတယ်။ ဆွေးနွေးပွဲ ပြီးတဲ့နောက် အမေးအဖြေကဏ္ဍမှာ သူတို့တွေက ကျွန်မ ဝတ္ထုတွေအကြောင်း ဆွေးနွေးလာ ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ သတ္တုချလိုက်တော့ အဲဒီပွဲဟာ ကျွန်မကို သုတေသီတစ်ယောက် ထက် စာရေးသူတစ်ယောက်အဖြစ် လူတွေ ပိုသတိထားမိသွား၊ ပိုသိသွားစေတဲ့ ပွဲ ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။

ပွဲပြီးလို့ နောက်တစ်ပတ်လောက်နေတော့ စင်တာကနေ ဆက်သွယ် လာပါတယ်။ သူတို့မှာ IWP ဆိုတဲ့ စာရေးသားခြင်း အစီအစဉ်တစ်ခု ရှိကြောင်း၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ အိုင်အိုးဝါးမြို့တော်မှာ သွားရောက် လေ့လာရမယ့်အကြောင်း၊ ကျွန်မ စိတ်ဝင်စားရင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွက် ကျွန်မကို သူတို့ အဆိုပြုပေးမယ့် အကြောင်း၊ ဖိတ်ခေါ်တာ မဖိတ်ခေါ်တာကတော့ အိုင်အိုးဝါး အစီအစဉ်ရဲ့ ဆုံးဖြတ် ချက်သာ ဖြစ်ကြောင်း စာပို့လာပါတယ်။ မှန်ရာကို သစ္စာဆိုရရင် အဲဒီစာ ရရချင်။

မှာ အတော်လေး ဝမ်းသာမိတာပါပဲ။ သို့ပေတဲ့ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပဲ စိတ်အား ငယ်ရပြန်ပါတယ်။

အိုင်အိုးဝါး ပရိုဂရမ် ဆိုတာက နှယ်နှယ်ရရမှ မဟုတ်ဘဲလေ။ ရှေ့နှစ် တွေကတည်းက နှစ်တိုင်းလိုလို မြန်မာနိုင်ငံက နာမည်ကြီး စာရေးဆရာ၊ ကဗျာ ဆရာ၊ ဆရာမတွေကို ဖိတ်ခေါ်ဖူးတဲ့ ပရိုဂရမ်တစ်ခုကိုး။ ကိုယ်ကဖြင့် စာပေ လောကမှာ ဥက ကျွတ်လို့ လမ်းစလျှောက်တုန်း ချွတ်တားသာသာ အဆင့်ပဲ ရှိသေးတာ မဟုတ်လား။ အသက်အရွယ်အရရော၊ သမ္ဘာအရရော ငယ်ရွယ်သူ တစ်ယောက်မို့ ကိုယ်နဲ့ မတန်မရာလိုလို ခံစားမိနေတာ။ ဒါပေမဲ့ လူငယ်တွေ ကို ပိုပြီး ဦးစားပေးလိုတဲ့ အကြောင်းကို ကြားသိရတော့ ဗိုအားတွေက ချက်ချင်း ပြန်တက်လာပြန်ပါရော။

ကျွန်မ ဆိုသည်ကလည်း အမြဲလိုလို အရာရာနဲ့ အကြောင်းကြောင်း ရယ်ပါ။ ဖြစ်ပုံကို သနစ်စုံထုတ်ရရင် လူရွှင်တော်တွေရဲ့ ပြက်လုံးတစ်ခုနဲ့ ဆင်ဆင်တူမလားပဲ။ ကံကောင်းချင်တော့ ပိုက်ဆံကောက်ရတယ်။ ကံဆိုးချင် တော့ ပိုက်ဆံက စုတ်နေတယ်။ ဟော... ကံကောင်းချင်ပြန်တော့ မုန့်ဆိုင်က စုတ်နေတဲ့ ပိုက်ဆံကို လက်ခံလိုက်တယ်။ တစ်ခါ ကံထပ်ဆိုးချင်တော့ ဝယ်လာ တဲ့ မုန့်က လမ်းမှာတင် မြေပေါ်ကို ပြုတ်ကျတယ် ဆိုသလိုမျိုးပေါ့။

ကျွန်မမှာလည်း ကံကောင်းချင်တော့ အိုင်အိုးဝါးက ရွေးချယ်တယ်။ ကံဆိုးချင်တော့ သွားရမယ့် အချိန် ရုံးမှာ ကျွန်မ တာဝန်ယူထားရတဲ့ အပိုင်း ကအတော်လေး အလုပ်များတဲ့အချိန် ဖြစ်နေပြန်တယ်။ ကံကောင်းချင်ပြန်တော့ ကျွန်မရဲ့ အကြီးအကဲက သွားခွင့်ပြုတယ်။ မပြီးသေးဘူး။ ကံက ဆိုးချင်တော့ လစာတော့ လျှော့မတဲ့။ အဲ... ကံကောင်းချင်တော့ သွားမယ့်ခရီးအတွက် ရှေ့က သွားဖူးတဲ့ စာရေးဆရာတွေ၊ အမေရိကားကို ရောက်နှင့်ထားသူတွေက လှိုက်လှိုက် လဲ့လဲ့ ကြိုဆိုပြီး အရာရာကို ပြောပြ၊ ညွှန်ပြပေးကြပါတယ်။ ကျွန်မ ရေးသား ထားတဲ့ ရသစာတချို့ ဘာသာပြန်ဖို့ အတွက်လည်း ဆရာမနန်စီကလည်း ကူညီ ပေးတယ်။ သို့သော်ငြားလည်း ကံဆိုးချင်ပြန်တော့ အမေရိကားခရီးအတွက် အလုပ်နဲ့ဆက်စပ်ပြီး အခြားနိုင်ငံသုံးခုကို သွားရမယ့် ကိစ္စကို ဖျက်ဖို့ ကြံလာပါ တယ်။

ကျွန်မမှာ သွားမယ်၊ မသွားဘူးနဲ့ ရက်တွေ တဖြည်းဖြည်း နီးကပ်လာလေ ဂနာမငြိမ် ဖြစ်လေလေ။ စိတ်ကလည်း သုံးပန်လှပန်းလို တစ်နေ့ သုံးခါလောက် ပြောင်းနေတယ်။ အဓိကကတော့ နောက်ဆံငင်တာပါပဲ။ ပြီးတော့ စာရေးတာနဲ့ပဲ စာရေးဆရာလို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ခံယူရမှာ မဝံ့ရဲသေးသူပါ။ ကျွန်မ သုံးနှုန်းလေ့ရှိတာက ကျွန်မသည် စာရေးသူတစ်ယောက်သာပါပဲ။ လူမှုရေးသုတေသန နယ်ပယ်ထဲက ကျွန်မ လေ့လာထားတဲ့ ပညာရပ်နဲ့ ဆိုင်ရာမှာတော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ယုံကြည်ရဲရင့်မှုက ရာနှုန်းပြည့်ပေါ့။ စာပေမှာတော့ ကျွန်မဟာ ယုန်သူငယ်လိုသာ အောက်မေ့ပါတယ်။ ဒီလောက်တောင် တွန့်ဆုတ် တွန့်ဆုတ်နဲ့ ကြောက်ကန် ကန်နေမှတော့ မသွားနဲ့တော့လို့။ အကြောင်းသိမိတ်ဆွေ တွေက ဒီအခွင့်အရေးကို လက်မလွှတ်ချင်ပြန်။

တိုတိုပြောကြပါစို့ရဲ့။ ဒီလိုမပြတ်မသား ဝေဝါးတဲ့ စိတ်နဲ့ပဲ အိမ်ကနေ လေဆိပ်၊ လေဆိပ်ကနေ အားပေးကြပြန်တော့လည်း လေယာဉ်ပေါ်။ လေယာဉ်ပေါ် ရောက်ပြီ ဆိုမှတော့ ပြန်လှည့်ပြေးလို့မှ မရတော့ဘဲကိုး။ သွားဖို့သာ ရှိတော့တယ်။ ကျွန်မကို ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နဲ့ ခရီးသွားနိုင်အောင် ချစ်ရတဲ့ မိတ်ဆွေတွေ အားပေးပုံကလည်း စံထားလောက်တယ်ရယ်။ တစ်ပြည် တစ်ရွာမှာ အစားအသောက် မငတ်လေရအောင် ဆိုပြီး စားစရာတွေကို ကြော်လှော် ထည့်ပေးကြတာများ သုံးလစာတောင် မကဘူး။ အပြည့်အလျှံပါပဲ။ ကျောင်းမသွားချင်လို့ ငိုနေတဲ့ ကလေးကို စားစရာအပြည့်အစုံနဲ့ ကျောင်းလွှတ်သလိုမျိုးပေါ့လေ။ ဒါတင်မကဘူး။ ကျွန်မကိုယ်တိုင်ကလည်း ကိုယ် စားချင်တာတွေကို ထပ်ပြီး ဝယ်သေးတယ်။ ပြီးတော့ ဖတ်စရာ စာအုပ်တွေရော၊ ဟိုမှာ ဆောင်းတွင်းရောက်တော့မှာမို့ လိုအပ်မယ့် အနွေးထည်တွေရော၊ အပ်ချည်လုံးနဲ့ အပ်ပါမကျန် ထည့်ဖြစ်တယ်။ အချိန်က သုံးလမို့သာပဲ။ မသိတဲ့ သူကတော့ ကျွန်မရဲ့ အိတ်တွေကို ကြည့်ပြီး တစ်ခါတည်း အပြီးအိမ်ပြောင်းတာလို့ တွေးမိသွားမှာ သေချာတယ်။

ပြဿနာက အိုင်အိုးဝါးကို မသွားမီမှာ '16th Gender Summit' ဆိုတဲ့ အာရှတိုက်ရဲ့ (၁၆) ကြိမ်မြောက် ကျား-မ ရေးရာ ဆွေးနွေးပွဲ ညီလာခံက စကားဝိုင်းတစ်ခုမှာ ပါဝင်ဆွေးနွေးဖို့ ကျွန်မက သဘောတူထားပြီးပါပြီ။ အဲဒီပွဲအတွက် စင်ကာပူမှာ ၃ ရက် နေပြီးမှ အမေရိကားကို ခရီးဆက်ရမှာပါ။ စင်ကာပူ

ပွဲအတွက် လေယာဉ်လက်မှတ် စီစဉ်ပေးတဲ့သူကို ခရီးဆောင်အိတ် ပိုသယ်နိုင်အောင်လို့ ကီလို ပိုဝယ်ပေးဖို့ မမှာလိုက်မိလေတော့ ရန်ကုန်-စင်ကာပူ ခရီးစဉ်အတွက် ကီလို ၂၀ သာ သယ်ခွင့် ရပါတယ်။ ဒါနဲ့ ကျွန်မမှာ ကီလို မပိုရေးအတွက် ပစ္စည်းတွေ ထည့်လိုက်၊ ထုတ်လိုက်နဲ့ လေဆိပ်မှာ အလုပ်ရှုပ်ရရော။

ဒီတစ်ခါတော့ ဖေဖေဆီက ဘာအသံမှ မကြားရဘူး။ အရင်အခေါက်တွေတုန်းကတော့ ကျွန်မတို့တစ်တွေ ခရီးသွားဖို့ အိတ်ပြင်နေပြီ ဆိုရင် ဖေဖေက အနားကို လာပြီး အိုးဝေဂျာနယ်မှာ သူ ဖတ်ခဲ့ရဖူးတဲ့ စောစံဖိုးသင် ပုံပြင်တွေ ထဲက စောစံဖိုးသင်ရဲ့ နိုင်ငံခြား ပညာတော်သင် ခရီးအကြောင်းကို ပြောပြတတ်ပါတယ်။

“စောစံဖိုးသင်က ဘီလပ်ကို သွားတော့ ထန်းခေါက်ဖာနဲ့ ဖျာလိပ်ကြီးနဲ့ သွားတာတဲ့နော်။ သူ့အမေက ထည့်ပေးလိုက်တာလေ.. သင်္ဘောပေါ်မှာ နေရာမရတော့ ဖျာလိပ်ကြီးကို ခင်း၊ ထန်းခေါက်ဖာကို ခေါင်းခုပြီး အိပ်တာ ဟန်ကို ကျရော”

အဲသလို ဥပမာလေး ပြပြီး သူ့သမီးတွေအတွက် အသုံးဝင်မယ် ထင်တဲ့ ပစ္စည်းအတိုအထွာတွေကို “သမီး ယူသွားနော်” ဆိုပြီး ပီတာ ဖခင်ကြီးဟာ မေတ္တာအပြည့်နဲ့ လာပေးတတ်သေးတယ်။ တစ်ခါတလေ ကျွန်မတို့ နိုင်ငံရပ်ခြား ခရီးသွားခါနီး ဖေဖေ မေ့နေရင်တောင် “ဖေဖေ.. စောစံဖိုးသင် ပုံပြင် ပြောပြဦးလေ” ဆိုပြီး သတိပေးမိတယ်။ ဒီတစ်ခါတော့ အလုပ်ရှုပ်နေတာနဲ့ သူလည်း ပုံပြင်ပြောဖို့ မေ့သွားပုံပါပဲ။

အလုပ်ကလည်း ရှုပ်လိုက်တာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိ။ လေဆိပ်ရောက်တဲ့ အထိ ပစ္စည်းနေရာချထားရေးက မပြီးပြတ်နိုင်သေးပါဘူး။ ကျွန်မ ယူလာတဲ့ အိတ်အကြီးက ၂၈ ကီလို၊ လက်ဆွဲအိတ်မှာက ၁၅ ကီလိုကျော်။ ဆိုတော့ကာ လေဆိပ်ကောင်တာက အမျိုးသမီးလေးက ကျွန်မကို ကီလိုအပိုတွေအတွက် တစ်ကီလိုကို ၁၅ ဒေါ်လာနှုန်းနဲ့ ဆောင်ဖို့ ပြောလာပါတယ်။ ဒေါ်လာနဲ့ ဆောင်ရမယ် ဆိုတော့ လူက ချက်ချင်းလက်ငင်း အဖျားတက်ချင်သလိုလို ဖြစ်လာတယ်။ ချမ်းသာသမျှကို အကုန်ထည့်ယူသွားချင်တဲ့ အမျှင်တန်းနေတဲ့ သံယောဇဉ်ကလည်း ဒေါ်လာအသံ ကြားခါမှ ပြတ်တော့တာပါပဲ။

လူရှေ့သူရှေ့လည်း ကျွန်မ မရှက်နိုင်တော့ဘူး။ လူတွေ တန်းစီနေတဲ့ လေဆိပ်ကြီးထဲမှာပဲ ကျွန်မရဲ့ ဣစ္ဆာသယအိတ်ကြီးကို ဖွင့်၊ ပြီးတော့ ပါလာတာ တွေ ထုတ်ပြီး ကဲ... ဘယ်ဟာကို ထားခဲ့မယ်၊ ဘယ်ဟာကိုတော့ ယူသွားမယ် ဆိုပြီး ယတိပြတ် ဆုံးဖြတ်ရပါတော့တယ်။

“အနွေးထည်က လိုရင် ဝယ်လို့ ရတယ်၊ မြန်မာအစားအစာက ဝယ်ဖို့ လွယ်ချင်မှ လွယ်မယ်၊ ပြီးတော့ ချစ်ခင်သူတွေက မေတ္တာနဲ့ ကြော်လှော်ပေး လိုက်တဲ့ အစားအစာတွေကို နည်းနည်းမှ ချန်မထားနိုင်” ဆိုပြီးသကာလ နောက်ဆုံးတော့ စာအုပ်အတော်များများနဲ့ အနွေးထည်တွေကို ဖြုတ်ချလိုက် တော့မှသာ ဝန်က ပေါ့သွားတော့တယ်။ အဲဒီတော့မှ ကျွန်မလည်း ကျွန်မ ချစ်တဲ့ စားစရာအိတ်ကြီးနဲ့အတူ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ခရီးဆက်ဖြစ်ပါတော့တယ်။

အရသာရှိသော အစားအစာများနဲ့ ရသစာပေခရီးကို စတင်ခဲ့သည် ဆိုပါတော့။

(၂) ဤခရီး နီးသလား

အမေရိကားကို မလာခင်မှာ အိုင်အိုးဝါး ပရိုဂရမ်က သူတို့ အစီအစဉ် အကြောင်းနဲ့ ကျွန်မတို့ အဓိက ပါဝင်ဆွေးနွေးရမယ့် အကြောင်းအရာတွေကို တစ်လကျော် ကြိုတင် စာပို့ထားပါတယ်။ ကျွန်မမှာလည်း ကိုယ့်ရှေ့က အရင် သွားနှင့်ခဲ့တဲ့ ဆရာကျော်ဝင်းတို့၊ ဆရာဇေယျာလင်းတို့၊ ဆရာမနုနုရည်(အင်းဝ) တို့ရဲ့ စာအုပ်တွေကို ရှာဖတ်၊ ဆရာမ ပန်ဒိုရာရဲ့ ဘလော့ဂ်စာမျက်နှာပေါ်က ခရီးအကြောင်း ရေးထားတာတွေ ဖတ်၊ ဆရာမ မသီတာ(စမ်းချောင်း) ကိုလည်း ဆရာမ အလှည့်တုန်းက အတွေ့အကြုံအကြောင်း မေးမြန်းနဲ့ ကြိုတင် စနည်းနာထားရတာပေါ့။

သုံးလနီးပါး ကြာမြင့်တဲ့ ပရိုဂရမ်မှာ အပတ်တိုင်း၊ နေ့တိုင်းနီးပါး စာပေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေ ရှိပေမယ့် ဖိတ်ကြားခံရတဲ့ စာရေးဆရာတွေကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်သာ ထားပါတယ်။ အဓိကကတော့ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ စာပေချစ်မြတ်နိုးပုံကို ပြသလိုတာ၊ စာပေပညာရှင်နဲ့ မျိုးဆက်သစ်တွေအပေါ် သူတို့ဘယ်လိုအားပေးချီးမြှောက်တယ်ဆိုတာကို ပြောပြချင်တာ၊ နိုင်ငံပေါင်းစုံက စာရေးဆရာတွေကိုလည်း အချင်းချင်း တွေ့ဆုံ ရင်းနှီးစေလိုတာတွေက ပင်မရည်မှန်းချက်ပေါ့။ အမေရိကားလို့ ဆိုလိုက်ရင် အများစု သိကြတာက ခေတ်မီတိုးတက်တဲ့ နည်းပညာတွေ၊ မိုးမျှော်အဆောက်အအုံနဲ့ ဟောလီဝုဒ်ရုပ်ရှင်ကား

တွေ အကြောင်းလောက်ပဲ မဟုတ်လား။ ဆိုတော့ကာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးမှု အလွန်ရှေ့ပြေးနေတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေနဲ့ နှလုံးသား အာဟာရ ဖြည့်တင်းရေး ကိုလည်း အလေးထားပါကြောင်း IWP ကနေတစ်ဆင့် သူတို့ ပြောပြလိုဟန် ရှိတယ်။

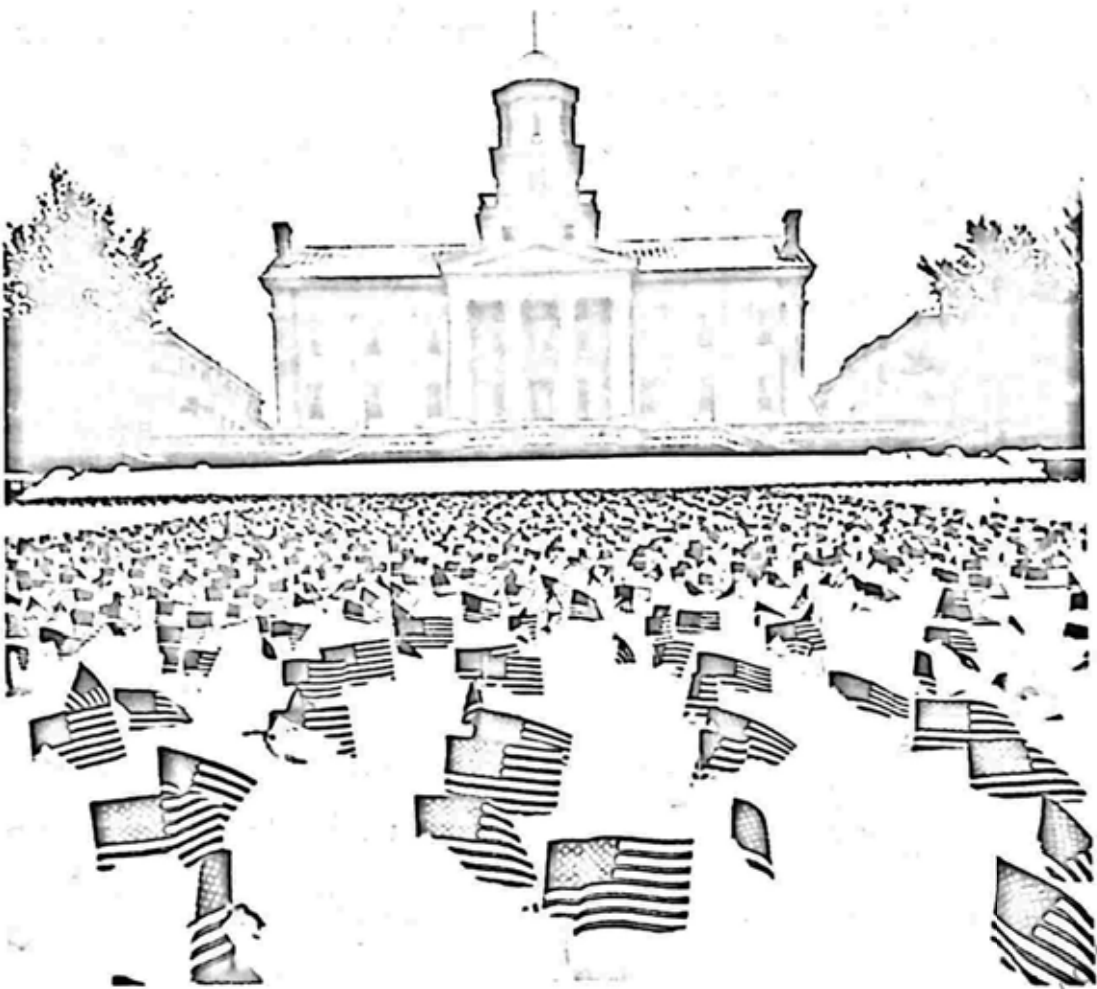
အနုထည်တို့ရဲ့ ခမ်းနားမှုကို ပြသကြတဲ့အခါ အမေရိကန်တွေမှာ ခံစားချက် တစ်စုံတစ်ရာ ရှိကောင်းရှိမယ် ထင်ပါရဲ့။ အနုသုခုမ လက်ရာနဲ့ ဒဿန ရေးရာအကြောင်း ပြောကြရင် ကျောင်းသင်ခန်းစာတွေထဲမှာက အများအားဖြင့် ဥရောပ၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသနဲ့ အာရှကိုသာ ဦးစားပေး ရည်ညွှန်းကြတာ ကိုးနော်။ အခုများတော့ ဝါဒရေးရာအကြောင်း ဆွေးနွေးကြရင် အမေရိကားရဲ့ အရွှေ့နဲ့ သူတို့ရဲ့ ပညာရပ်အသိုင်းအဝိုင်းဆီက လေ့လာသိရှိမှုတွေကို ဒေါက်တိုင် ထား ဆွေးနွေးရတာမျိုး များလာပြီပေါ့။ ဒီလိုဖြစ်လာအောင် သူတို့ ဖန်တီးကြံ ဆောင်ခဲ့ကြတာလို့ ဆိုရမှာပဲ။

ကျွန်မရဲ့ ယူဆချက် မမှားဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ အမေရိကားကို ရောက် နေတုန်းမှာ သူတို့အစီအစဉ်နဲ့ အနုပညာပြခန်းတွေ၊ ပြတိုက်တွေ၊ ပွဲတော်တွေကို သွားရောက် လေ့လာရတိုင်း၊ ပြီးတော့ တစ်ကမ္ဘာလုံးဆီက ကောင်းပေ ညွန့်ပေ လက်ရာတွေ၊ ရှားပါးပစ္စည်းတွေကို ငွေကြေးဘီလျံပေါင်းများစွာ အကုန်အကျခံ ဝယ်ယူပြီး သူတို့ဆီမှာ ကောင်းကောင်းမွန်မွန် ပြသထားတာကို တွေ့ရတိုင်းမှာ ဓနအင်အား ကြွယ်ဝတာကြောင့် လက်တံရှည်နိုင်တဲ့ သဘောသဘာဝကို ပိုပြီး မြင်သာမိတာပဲ။ အမေရိကန်တို့အဖို့ကလည်း ငွေကြေးတတ်နိုင်လို့သာ အနုပညာ လက်ရာတွေကို စုဆောင်းနိုင်ခဲ့ပေမယ့် ပိုင်တာသာ ရှိမယ်၊ မဆိုင် ဆိုတာမျိုး ခံစားမိကောင်း ခံစားနိုင်တာပေါ့။

ဒါကြောင့်ပဲလား မသိ။ အနုသုခုမ ပညာရပ်အပေါ် အားပေးချီးမြှောက် ပြီး သူတို့ကိုယ်တိုင် အဆင့်အတန်းမြင့်တဲ့ အနုပညာလက်ရာတွေ ဖန်တီးနိုင် အောင်ပါ ကြိုးစားကြတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီအကြောင်းအပြင် သူတို့ဟာ ထာဝစဉ် အရင်းရှင်ဆန်နေသူတွေ မဟုတ်၊ နူးညံ့သူတွေ၊ မတူကွဲပြားတာကို လက်ခံနိုင်တဲ့ သူတွေ၊ ဌာနေမျိုးနွယ်စုတွေရဲ့ သိမှုနဲ့ အလေ့အထတွေကိုလည်း ချီးမြှောက်သူတွေ စသည်ဖြင့် သူတို့ရဲ့ သဘောထားကြီးမှုနဲ့ လူသားဆန်မှုကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က အနုပညာရှင်တွေကို ဖိတ်ကြားပြသပြီး သိမ်မွေ့တဲ့ အင်အားနဲ့ လွမ်းမိုးချင်၊ အသိအမှတ်ပြုခံချင်တဲ့ ပုံ ရှိပါတယ်။

စာရေးသားခြင်း အစီအစဉ် ဆိုပေသိ စာရေးဆရာတွေကိုပဲ ဖိတ်ကြားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာ၊ ပြဇာတ်၊ ကဗျာ အစရှိတဲ့ အနုပညာ ဖန်တီးသူတွေပါ တက်ရောက်ခွင့်၊ လျှောက်ထားခွင့် ရှိတဲ့ အစီအစဉ်ရယ်ပါ။ ကျွန်မတို့တစ်တွေ မဖြစ်မနေ ပါဝင်ရမယ့် ပွဲမျိုးကလွဲပြီး ဖိတ်ကြားခံရတဲ့ စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာ၊ ပြဇာတ်ဆရာ၊ ဆရာမတွေကို အိုင်အိုးဝါးကို ရောက်တုန်းရောက်ခိုက်မှာ အေးအေးလူလူ စာဖတ်၊ ရုပ်ရှင်ကြည့်၊ စာရေး၊ ခရီးအလည်အပတ် ထွက်ရင်း အချိန်ကုန်ဆုံးခွင့် ပေးထားပါတယ်။ စိတ်ဝိညာဉ် လွတ်လပ်မှုကို အလေးပေးထားတဲ့ အစီအစဉ်ပေါ့။

အမေရိကားကို ကျွန်မ မလာမီ သူတို့ ပို့လိုက်တဲ့ IWP ရဲ့ အစီအစဉ်တွေထဲမှာ panel discussion တစ်ခု၊ ကိုယ်တိုင် စာဖတ်ပြရမယ့် စာဖတ်တဲ့ အစီအစဉ်တစ်ခု၊ ဘွဲ့ကြိုတန်းက ကျောင်းသားတွေကို ကိုယ်နှစ်သက်ရာ ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဆွေးနွေးဖလှယ်ပေးတာ တစ်ခုမှာ မဖြစ်မနေ ပါဝင်ပေးဖို့ တောင်းဆိုထားပါ

နှင်းတောထဲက အိုင်အိုးဝါးတက္ကသိုလ်

တယ်။ အပတ်စဉ် စာပေရေးရာ ဆွေးနွေးပွဲတွေ၊ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား ဆွေးနွေးပွဲ တွေ၊ ကိုယ်ပိုင် ဖန်တီးထားတဲ့ စာပေလက်ရာကို ဘာသာပြန်တဲ့ အစီအစဉ်တွေ မှာတော့ ဆန္ဒအလျောက်သာ ပါဝင်ခွင့်ပြုထားပါတယ်။

အဲဒီ အစီအစဉ်တွေ မြင်ကတည်းက ကျွန်မမှာ ရင်ခုန်လှပြီ။ ဘယ် နေရာ ဘယ်ကိစ္စအတွက် ဘာပြောလိုက်မယ် ဆိုပြီး ကြိုတင် စီစဉ်ထားနှင့် ပါတယ်။ panel discussion အတွက် သူတို့ပေးပို့လာတဲ့ ခေါင်းစဉ်တွေထဲကမှ စာရေးသားခြင်းအကြောင်း၊ မျှဝေလိုတဲ့ စာအုပ်တွေအကြောင်းနဲ့ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အကြောင်း စတဲ့ ခေါင်းစဉ်သုံးခုကို ဆွေးနွေးချင်တယ်လို့ အဆိုတင်သွင်းလိုက်ပါတယ်။ ပရိဂရမ်အကြောင်းကိုသာ အဲဒီလို ကြိုတင် သိခွင့်ရပေမယ့် နေရေးထိုင်ရေးကိစ္စ အကြောင်းကိုတော့ နောက်ကျပြီးမှသာ မေးလ်ပို့လာပါတယ်။ ကျွန်မက ခါတိုင်းလိုပဲ၊ အရင်နှစ်တော်တော်များမှာ အဖိတ် ကြားခံ စာရေးဆရာတွေကို ထားလေ့ရှိတဲ့ အိမ် (ဒါမှမဟုတ်) အဆောင်မှာပဲ ထားလိမ့်မယ်လို့ ထင်ထားခဲ့တာ။ ဒါပေမဲ့ မလာခင် တစ်ရက်ကမှ သိရတဲ့ စာအရ ကျွန်မတို့ကို ဟိုတယ်မှာ ထားမှာတဲ့။

သုံးလနီးပါးလုံးလုံး ဟိုတယ်မှာ ထားမယ့်စရိတ်က သေးမယ် မထင် ဘူး။ ကျွန်မကတော့ ချက်လို့ ပြုတ်လို့ မရမှာကို ပိုပြီး ကြောင့်ကြမိတယ်။ လေယာဉ်ကျပြန်တော့လည်း လက်မှတ်ကို မသွားခင် ငါးရက်အလိုကျမှ ဝယ်ဖြစ် တော့ အသွားရော၊ အပြန်ရော ရန်ကုန်-စင်ကာပူ-ဆန်ဖရန်စစ္စကို-ချီကာဂို- စီဒါရက်ပစ် စသည်ဖြင့် လမ်းကြောင်းရှည်ပြီး လမ်းခရီးမှာတင် အကူးအပြောင်း များလှတယ်။ လေယာဉ်ပေါ်မှာလည်း ခွေခေါက်ပြီး မအိပ်တတ်တာမို့ စင်ကာပူ- ဆန်ဖရန်စစ္စကို ၁၅ နာရီ လေယာဉ်ခရီး၊ ဆန်ဖရန်စစ္စကို-ချီကာဂို ၄ နာရီကျော် ခရီးကို တင်ပါးအပူအအောင်းမတတ် ထိုင်ပြီးတော့သာ မျက်လုံး အကြောင်သားနဲ့ လိုက်လာခဲ့ရတယ်။

စင်ကာပူကနေ ပျံသန်းလာခဲ့တဲ့ လေယာဉ်ဟာ အမေရိကားဘက် အခြမ်းကို ညဉ့်နက်သန်းခေါင်ကျမှ ဆိုက်ရောက်ပါတယ်။ မကြာခင် လေယာဉ် ဆင်းသက်ပါတော့မယ့် ဆိုတဲ့အကြောင်း လေယာဉ်မှူးက ကြေညာလိုက်တော့ ငိုက်နေရာကနေ ခေါင်းထောင်ကြည့်ဖြစ်ရရော။ အပြင်ဘက်က ကောင်းကင်

ဟာ မဟူရာထင်းလွန်းနေပေမယ့် မြေပြင်မှာတော့ ကြယ်တွေ ပွင့်နေသလို မီးရောင်တလက်လက်နဲ့ရယ်ပါ။ မကြာမီမှာပဲ လေယာဉ်ဟာ သမုဒ္ဒရာကို စီးမိုးထားရာကနေ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုကို တအိအိ ဆင်းသက်လိုက်ပါတော့တယ်။

အိပ်ရေးပျက်တဲ့ အရှိန်ကြောင့် ကျွန်မမှာ သတင်းမွှေးလှတဲ့ လောကီ နိဗ္ဗာန်ဘုံကို တကယ်တုံးတုံးချ ရောက်ပြီဆိုပြီး ရင်မခုန်နိုင်သေးပါဘူး။ လူက လည်း နုံးချည့်နေပြီလေ။ အလျှံတည်းညီး ဝင်းထိန်နေတဲ့ မြို့တော်ဟာ ခရီးပန်းလာတဲ့ ကျွန်မကို ခပ်မြန်မြန်သာ ထွေးပွေ့လိုက်ပါတယ်။ ကျွန်မလည်း ငေးမောနေဖို့တောင် အချိန်မအားဘူး။ ချီကာဂိုကို သွားမယ့် လေယာဉ် လွတ်မသွားအောင် တက်သုတ်ရိုက်ရတော့တာပဲ။ ကိုယ့်မှာတော့ ဖိုသီဖတ်သီနဲ့ လေယာဉ်မီအောင် ပြေးလွှားရတဲ့အထဲ ဆန်ဖရန်စစ္စကို လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးမှာ ခရီးသည်တွေ တစ်နေတယ်။ အစစ်ဆေးခံဖို့ စောင့်ရတဲ့ လူတန်းကြီးဟာ စစ်အတွင်းမှာ ရာရှင်ရိက္ခာကို တန်းစီပြီး ယူရတဲ့ လူအုပ်ထက်တောင် ရှည်မလား မသိဘူး။

ဆန်ဖရန်စစ္စကိုကို ခြေချခဲ့တယ်လို့ ဆိုရုံလောက်သာ အချိန်ရခဲ့ပါတယ်။ ညသန်းခေါင်ကျော်လေယာဉ်နဲ့ ချက်ချင်း ပြန်ထွက်ခွာခဲ့ရတယ်။ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုကနေ ချီကာဂိုကို ပျံသန်းချိန်က ၄ နာရီလောက်သာ ကြာပေမယ့် ချီကာဂိုက အချိန်စောတာမို့လေယာဉ်ဆင်းသက်မယ့် အချိန်ကျတော့ အရှေ့မိုးကောင်းကင် တစ်ခွင်လုံးကို နေခြည်နုထွေးက သိုင်းခြုံထားထားနှင့်ပါပြီ။ ကြီးမားစည်ကားတဲ့ လေဆိပ်ကြီးဟာ အရုဏ်အဦးအစမှာကတည်းက အသက် ဝင်လှုပ်ရှားလို့ နေတယ်။ ချီကာဂိုလေဆိပ်ထဲမှာတော့ သုံးနာရီကျော်လောက် ယောင်ပေပေနဲ့ အချိန်ဖြုန်းခဲ့ရတယ်။ နောက်တော့ ခရီးရဲ့ အဆုံးပန်းတိုင်ဖြစ်တဲ့ အိုင်အိုးဝါပြည်နယ် စီဒါရက်ပစ် လေဆိပ်ဆီကို ဦးတည်ရပြန်ပြီပေါ့။

စီဒါရက်ပစ်ကို ပျံသန်းတဲ့ လေယာဉ်က အတော်လေး သေးပါတယ်။ လက်ဆွဲအိတ်ငယ်လေးကိုတောင် လေယာဉ်ပေါ်ကို ပေးမယူပါဘူး။ လေယာဉ်ကိုယ်ထည်ထဲမှာပဲ သူတို့ သိမ်းထားပေးတယ်။ လေယာဉ်က သေးလွန်းလှလို့ စီးရတာ နည်းနည်းလန့်တာပေါ့။

အထက်ကို တစ်ရှိန်ထိုး စပြီး ပျံသန်းလိုက်တဲ့ အချိန်မှာ လွန်းပျံငယ်ဟာ တိမ်တိုက်တွေကြားမှာ ယိမ်းထိုး လူးခါနေတာပဲရယ်။ လေယာဉ်မမူးတတ်

တဲ့ ကျွန်မတောင် ရင်တလှုပ်လှုပ်နဲ့ မူးဝေဝေ ဖြစ်လာတယ်။ အနားက ခရီးသည်တွေကတော့ စကားပြော ဟန်မပျက်ရှိကြတာမို့ အံ့သြရတယ်။ ကြည့်ရတာ အသားကျနေကြပုံပါပဲ။ ကျွန်မမှာသာ အသက်တောင် ဌာန်ကရိုဏ်းကျအောင် ရှူမိရဲ့လား မသေချာတော့ဘူး။ သူများနိုင်ငံက အစီအမံတွေ ဘယ်လောက်ပဲ ကောင်းကောင်း ကံကြမ္မာဆိုတာ ပြောမရဘဲကိုး။ လီလီပွတ်ကျွန်းကို မရောက်ဘဲ တော်ကြာ... အမေရိကားကို စာပေလေ့လာရေး သွားတဲ့ လူငယ် စာရေးဆရာမလေး ဘာဖြစ်ညာဖြစ် ဆိုတဲ့ ပြူးပြူးပျာပျာ သတင်းမျိုးနဲ့ လူမှုကွန်ရက် စာမျက်နှာ ပေါ်မှာ အလှည့်ကျမင်းသမီး ဖြစ်ချင် ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်လေ။ ဘုရား သိကြားမ, လို့ အဲသလိုနည်းနဲ့တော့ နာမည်မကြီးပါရစေနဲ့ရှင်။

အတွေးလွန်ပြီး ရင်မနေရတာနဲ့ပဲ တစ်နာရီလောက်သာ စီးရမယ့် ခရီးကိုလည်း ရောက်ခဲ့လှတယ်လို့ ထင်မိတယ်။ လေယာဉ်မယ်လေးက လေယာဉ်ဆင်းသက်တော့မယ်လို့ ကြေညာလိုက်တော့မှသာ သက်မကို လွှတ်ချရဲတော့တာ။ အပြင်ဘက်မှာတော့ ရာသီဥတု ကြည်လင်ပါတယ်။ စီဒါရက်ပစ် လေဆိပ်မှာ တိမ်မျှင်တွေ ပါးလျလျသာ ရှိတယ်။ နေသာပုံကလည်း ခြေခင်းလက်ခင်းသာတယ် ဆိုရုံလောက် မစူးလွန်း၊ မရဲလွန်း၊ မပူလွန်း အနေအထားနဲ့ နွေးမြမြလင်းရုံကလေးသာပါပဲ။

စီဒါရက်ပစ် လေဆိပ်ကနေ အိုင်အိုးဝါးကို တစ်နာရီကျော်လောက် ကားနဲ့ ထပ်သွားရပါသေးတယ်။ အိုင်အိုးဝါးကိုတော့ စိမ်းဝါရောင်လွမ်းတဲ့ မြေလို့ သူရင်ခွင်ကို တိုးဝင်စမှာပဲ အသိအမှတ် ပြုလိုက်မိတယ်။ မြင်မြင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ပြောင်းခင်းတွေ မင်းမူနေတာကိုး။

ချီကာဂိုကနေ ကျွန်မနဲ့အတူ အခြားစာရေးဆရာ သုံးဦးပါ လေယာဉ်တစ်စီးတည်း အတူပါလာကြတယ်။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကြိုတင် မသိနှင့်ကြပါဘူး။ IWP က လွှတ်လိုက်တဲ့ အွန်ဒရေ ဆိုသူ လာကြိုတော့မှ အချင်းချင်း မိတ်ဆက် ဖြစ်ကြပါတယ်။ သူတို့ သုံးဦးစလုံးက အာဖရိကတိုက်က စာရေးဆရာတွေပေါ့။

ကျွန်မ ရောက်တဲ့နေ့က ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ် ၃၀ ရက်၊ စနေနေ့ပါ။ ကြားမှာ တနင်္ဂနွေနေ့မို့ ပိတ်တယ်။ ပြီးရင် စက်တင်ဘာ ၁ ရက်နေ့က အမေရိကန် အလုပ်သမားနေ့မို့ စက်တင်ဘာ ၂ ရက်နေ့မှသာ ပရိဂရမ် စမှာတဲ့။

ရောက်ရောက်ချင်း ရေတစ်ဘူး၊ ပန်းသီးတစ်လုံး၊ ဘီစကွတ်တစ်ထုပ်၊ ကျွန်မနာမည်နဲ့ ကတ်တစ်ခု၊ ပရိဂရမ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ စာရွက်စာတမ်းတွေ၊ ပြီးတော့ အိုင်အိုးဝါးမြို့တော်အကြောင်း မိတ်ဆက်ထားတဲ့ စာအုပ် တော်တော် များများ၊ ဒါ့အပြင် စားသောက်ဆိုင်နဲ့ အမျိုးမျိုးသော ပွဲတော်တွေကို လမ်းညွှန် ထားတဲ့ လက်ကမ်းစာစောင်တွေ ပါတဲ့ ဖိုင်တစ်ခုနဲ့ လွယ်အိတ်တစ်လုံးကို ဟိုတယ် မှာ အသင့်စောင့်ကြိုနေတဲ့ IWP ရဲ့ ညှိနှိုင်းရေးတာဝန်ခံ ဆောင်နာနဲ့ ရှာရာတို့က ပေးပါတယ်။ အဲဒီ ပန်းသီးနဲ့ ဘီစကွတ်ထုပ် ကယ်လို့သာ ရောက်တဲ့ နေ့က ညစာ မငတ်ပေတော့တာပဲ။

အိပ်ရေးပျက်ပြီး ပင်ပန်းလှတာမို့ အတွေ့အကြုံ ရှိထားတဲ့ သူတွေက နေ့နှင့်ည မမှားဖို့ ရောက်ရောက်ချင်း မအိပ်နဲ့လို့ ဘယ်လိုပဲ မှာမှာ၊ ကျွန်မက တော့ ရောက်ကတည်းက သစ်သားတုံးလို တုတ်တုတ်မျှ မလှုပ်ဘဲ အိပ်ပျော်သွား လိုက်တာ ည ကိုးနာရီကျော်မှသာ နိုးတော့တယ်။ နှစ်ရက်လုံးလုံး လမ်းခရီးမှာ အိပ်ရေးပျက်ခဲ့သမျှကို အတိုးချ အိပ်လိုက်တာပေါ့။

နိုးလာတဲ့ အချိန်မှာ တစ်ခန်းလုံး မည်းမှောင်လို့ပဲ။ အပြင်ဘက်က ဆူဆူညံညံ တီးမှုတ်သံတွေကိုတော့ တစ်ချက်တစ်ချက် ကြားနေရတယ်။ အသံလှိုင်းတွေဟာ တက်လိုက်၊ ကျလိုက်နဲ့၊ နေ့ကာနေ့ကာပေါ့။ ခန်းဆီး လိုက်ကာကို အသာဖယ်ပြီး အပြင်ဘက်ကို အကဲခတ်ကြည့်တော့ အိုင်အိုးဝါး တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားတွေရဲ့ ဘင်ခရာတပ်ကို တွေ့ရပါတယ်။ ငါ့ကိုများ ကြိုဆို နေကြတာလားလို့ အိပ်ချင်မူးတူးနဲ့ ယောင်ယောင်ကန်းကန်း တွေးလိုက်မိသေး တယ်။ ဘယ်ကလာ... သူတို့ဘာသာ လေ့ကျင့် တီးမှုတ်နေကြတာပါ။

တီးသူက တီး၊ မှုတ်သူက မှုတ်၊ ကသူက က၊ ကြည့်သူက ကြည့်။ အားနဲ့မာန်နဲ့ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် တီးနေကြတဲ့ သူတို့ဘင်ခရာတီးဝိုင်းကို ကြည့် ရင်း ကိုယ်ပါ စိတ်ပါလာတယ်။ က၊ချင်တာလိုလို ခုန်ချင်တာလိုလို မရိုးမရွပေါ့။

ကျွန်မတို့ စတည်းချတဲ့ Graduate Hotel က တက္ကသိုလ်ပရိဝုဏ်နဲ့ ၅ မိနစ်သာ ဝေးကွာတဲ့ နေရာ၊ ပြီးတော့ မြို့လယ်ကောင်လို့လည်း ခေါ်နိုင်တဲ့ နေရာမို့ အထူးသဖြင့် တက္ကသိုလ် ကျောင်းတော်သူ၊ ကျောင်းတော်သားတွေနဲ့ စည်စည်ကားကား ရှိလှပါတယ်။ အသေချာဆုံးက အခုလို သောကြာ၊ စနေနဲ့

တနင်္ဂနွေညတွေမှာပေါ့။ အနားက ဘားတွေမှာလည်း လူအပြည့်ပါပဲ။ ဒီလို အံ့ဖွဲ့သိုင်းဝိုင်းကြတဲ့ လူအုပ်ဟာ နံနက် ၂ နာရီကျော်အထိ တရုန်းရုန်း ရှိနေကြပါသေးတယ်။ ကျွန်မလည်း ပြန်ပြီး အိပ်မပျော်မယ့်အတူတူ လမ်းမဘက် ဆီက အသွားအလာမပျက်တဲ့ လူအုပ်ကိုသာ ငေးရုံကြည့်နေလိုက်တော့တယ်။

အိုင်အိုးဝါးဟာ ဦးဆုံးနေ့မှာပဲ ကျွန်မကို အမေရိကန်တို့ရဲ့ ညဘဝကို တို့ထိခွင့် ပေးခဲ့ပါတယ်။ မီးရောင်တွေနဲ့ ကခုန်သံတွေဟာ လမ်းမထက်ကို လျှံကျလို့ပေါ့။

(၃) အိုင်အိုးဝါးတဲ့လား

အိုင်အိုးဝါးပြည်နယ်ကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ ၂၉ ခုမြောက် ပြည်နယ် အဖြစ် ၁၈၄၆ ခုနှစ်မှာ အသိအမှတ်ပြုခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။ အိုင်အိုးဝါးပြည်နယ်ရဲ့ မြို့တော်က အိုင်အိုးဝါးမြို့ မဟုတ်ပါ။ ဒါကတော့ ကျွန်မ အထင်နဲ့ တက်တက် စင်အောင် လွဲခဲ့တာလို့ ဝန်ခံရမှာပဲ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာလို့ (ဧရာဝတီ၊ တနင်္သာရီတိုင်း တို့က လွဲလို့) မန္တလေးတိုင်းရဲ့ မြို့တော် မန္တလေး၊ ရန်ကုန်တိုင်းရဲ့ မြို့တော် ရန်ကုန်၊ ပဲခူးတိုင်းရဲ့ မြို့တော် ပဲခူး ဆိုပြီး တိုင်းဒေသကြီးနဲ့ နာမည်ဆင်တူတဲ့ မြို့က မြို့တော် ဖြစ်မှာပဲလို့ ကျွန်မက ထင်ထားခဲ့တာ။ တကယ်တော့ အိုင်အိုးဝါးပြည်နယ်ရဲ့ မြို့တော်က ဒေမွိုင်း (Des Moines) တဲ့လေ။ သူက အိုင်အိုးဝါးမြို့ကနေ ၁၁၄ မိုင်ခန့် ကွာဝေးပါတယ်။

အိုင်အိုးဝါးပြည်နယ်ကို ဟော့ကိုင်းပြည်နယ် (Hawkeye State) လို့လည်း သိကြပါတယ်။ ကျယ်ပြန့်စိမ်းမြေတဲ့ စိုက်ခင်းတွေ၊ စားကျက်မြေနဲ့ ပရေရီမြက်ခင်းလွင်ပြင်ကို မျက်စိတစ်ဆုံး တပြန့်တပြော တွေ့နိုင်တဲ့ ဒေသလို့ သတင်းမွှေးလှတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ ကုန်းတွင်းပိုင်းမို့ ကျွန်မ ရောက်ခဲ့တဲ့ ဆောင်းတွင်း ကာလတစ်လျှောက်လုံး အတော်လေး အအေးပြင်းထန်တဲ့ နေရာလို့ ဆိုရမှာပဲ။ ငယ်ငယ်တုန်းက ပထဝီသင်ခန်းစာထဲမှာသာ ကျက်မှတ်ခဲ့ရဖူးတဲ့

mgyoe.com

မစ္စစ္စပီမြစ်၊ မစ်စူရီမြစ်နဲ့ ဘစ်စူးမြစ်တို့က အိုင်အိုးဝါးပြည်နယ်ကို နယ်နိမိတ် အနားသတ် ပေးထားကြပါတယ်။ အိုင်အိုးဝါး တစ်ပြည်နယ်လုံးရဲ့ ဧရိယာက စတုရန်းမိုင် ငါးသောင်းကျော်လောက် ရှိပေမယ့် အိုင်အိုးဝါးမြို့တော်ရဲ့ အကျယ် ကတော့ စတုရန်းမိုင် ၂၅ မိုင်လောက်ပဲ ကျယ်ပါတယ်။ မြို့ရဲ့ လူဦးရေကလည်း ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ ခုနှစ်သောင်းခွဲကျော်သာ ရှိတာမို့ သူ့အိုးနဲ့သူ့ဆန် တန်ရုံမျှ လူနည်းနည်းနဲ့ မြို့သေးသေးလေးလို့ ဆိုရမှာပေါ့။

ကမ္ဘာကျော်တဲ့ အခြားမြို့တော်ကြီးတွေလို မြို့လယ်ကောင်မှာ KFC ကြက်ကြော်ဆိုင်တို့၊ McDonald ဘာဂါဆိုင်တို့၊ 7/11 ဆိုင်တို့ မရှိပါဘူး။ နာမည် ကြီး အင်္ကျီတံဆိပ် မျိုးစုံရှိတဲ့ ဈေးဝယ်စင်တာကြီးတွေဆီ ရောက်ဖို့ဆိုရင် မြို့ပြင် ကို နာရီဝက်ခန့် ကားမောင်းပြီး သွားဖို့ လိုပါတယ်။ ကျွန်မ မျက်စိထဲမှာတော့ တောမြို့လေး၊ နယ်မြို့လေးလိုပါပဲ။ ရန်ကုန်လို ဆိုရင်တော့ ဗိုလ်တထောင်ဘုရား ကနေ ရေကျော်လမ်းမထိလောက်ပဲ ရှိတဲ့ မြို့ရဲ့ အချက်အချာနေရာက လွဲပြီး လူနေအိမ်တွေဟာ မြို့ပြင်က တစ်မျှော်တစ်ခေါ် လွင်ပြင်တွေပေါ်မှာသာ ခပ်ကျဲကျဲ နေရာယူထားပါတယ်။ မိုးမျှော်အဆောက်အအုံ ဆိုတာ မရှိ၊ တက္ကသိုလ်ပရိဝုဏ် ဝန်းကျင်မှာလည်း ပုပျပ်ပျပ် သစ်သားအိမ်၊ ဒါမှမဟုတ် အုတ်တိုက်ငယ်တို့ကို ခြံဝင်းကိုယ်စီ ရံပတ်ထားတာ တွေ့ရပါတယ်။

သို့ပေတဲ့ အရိပ်ဆင်းဆင်း အုပ်မိုးထားတဲ့ ထီးထီးမတ်မတ် မိုးမခပင် တွေရယ်၊ မြို့တွင်းလမ်းဘေးဝဲယာတစ်လျှောက်မှာစိတန်းပေါက်နေတဲ့မေဘယ်လ် ပင်တွေရယ်ကတော့ စိတ်ကူးယဉ်စရာ သဘာဝအလှတရားတွေပေါ့။ မြို့ပြင်က တော့ ပြောင်းခင်း၊ ဘာလီခင်းနဲ့ ပန်းသီးစိုက်ခင်းတွေရဲ့ နယ်မြေလို့ ဆိုရမှာပါ။ ဒီလို ငြိမ်ဆိတ်တဲ့ ဝန်းကျင် ဆိုတာက သူတို့ အမေရိကန်တွေအဖို့ တခုတ်တရ တန်ဖိုးထားရတဲ့ နေရာ၊ တကူးတက လာရတဲ့ နေရာတဲ့။ အနုပညာဈာန် ကွန်မြူး ချင်သူတို့ အတွက်တော့ နတ်တို့ဖန်သည့် ရေကန်အလားပေါ့လေ။

မြို့တော် ဒေမိုင်းထက် အားသာတဲ့ အချက်က အိုင်အိုးဝါးမြို့ဟာ ကမ္ဘာ့တက္ကသိုလ်တွေထဲမှာ ထင်ရှားတဲ့ အိုင်အိုးဝါးတက္ကသိုလ်ကို ပိုင်ဆိုင်ထား ရတာပါပဲ။ အထူးသဖြင့် စာပေဖန်တီးမှုဆိုင်ရာ ပညာရပ်နဲ့ ပတ်သက်ရင် အိုင်အိုးဝါးတက္ကသိုလ်က နာမည်ကျော်ပါတယ်။ ၁၈၄၇ ခုနှစ်ကတည်းက စတင် ခဲ့တဲ့ တက္ကသိုလ်မို့ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ မကတော့ပါဘူး။ ဒီလို သက်တော်ရှည် ပညာ

IWP ရုံးစိုက်ရာ ရှန်ဘာဟောက်စ်

ရပ်ဝန်း အုပ်စိုးတာတင် မကဘဲ ယူနက်စ်ကို အသိအမှတ်ပြု စာပေအနုပညာ မြို့တော်အဖြစ် ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှာ သတ်မှတ်ခံခဲ့ရပါတယ်။ ယူကေနိုင်ငံက အက်ဒန် ဘရာနဲ့ သြစတြေးလျနိုင်ငံက မဲလ်ဘန်းမြို့တွေပြီးရင် အိုင်အိုးဝါးဟာ ယူနက်စ်ကို ရဲ့ တတိယမြောက် စာပေအနုပညာ မြို့တော်လို့ ဆိုရမှာပါ။

ကျွန်မ တက်ရောက်ခဲ့တဲ့ IWP အစီအစဉ်ကြောင့်ပဲ ယူနက်စ်ကိုက အသိ အမှတ်ပြုတဲ့ စာပေမြို့တော် ဖြစ်ဖို့ အားသာချက် ဖြစ်ခဲ့ရတာပါ။ သမိုင်းကြောင်း ကို ပြန်ပြောင်းကြည့်ရင်တော့ 'အိုင်အိုးဝါး စာရေးဆရာများ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ' (Iowa Writer's Workshop) ရဲ့ အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ ပေါလ်အိန်ဂျဲလ် (၁၉၀၈-၁၉၉၁) ကို IWP ရဲ့ ဖခင်လို့ရည်ညွှန်းကြပါတယ်။ သူက နိုင်ငံတကာက စာရေးဆရာ တွေ တွေ့ဆုံဖလှယ်နိုင်ဖို့ အဝန်းအဝိုင်းတစ်ခု လိုအပ်တယ်လို့ ယူဆပြီး IWP ကို စတင်ခဲ့တဲ့သူပါ။ ဒါပေမဲ့ နောက်ကွယ်မှာ တကယ်တမ်း ကျေးဇူးတင်ထိုက် တဲ့ သူက ပေါလ်ရဲ့ အမျိုးသမီး ဟွာလင်းဂ်နီရား လို့လည်း ဆိုကြတယ်။ စာရေး ဆရာ တစ်ပိုင်းလည်း ဖြစ်တဲ့ ဟွာလင်းဟာ ပေါလ်ရဲ့ တကယ့် ပါရမီဖြည့်ဖက်၊ စိတ်တူကိုယ်တူ ကြင်တဲ့ သူလေးပေါ့။ သူ့ အစပြုပေးလိုက်တဲ့ အကြံကို ပေါလ်က အကောင်အထည် ဖော်လိုက်တာပါ။

mgjoe.com

IWP ကို ၁၉၆၇ ခုနှစ်မှာကတည်းက စတင်ခဲ့ပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံက စာပေအနုပညာရှင်တွေကိုတော့ ၁၉၉၄ ခုနှစ်ကျမှ စတင်ပြီး ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မကတော့ IWP အတွက် မြန်မာနိုင်ငံကနေ ဖိတ်ခေါ်ခံရတဲ့ ၂၄ ယောက် မြောက် စာရေးဆရာပေါ့။ ယခုလက်ရှိမှာတော့ IWP ကို ဆရာကြီး ခရစ္စတော် ဖာမာရေးလ်က ဦးဆောင်နေပါတယ်။ အသက် ၆၀ ကျော် ခရစ္စတော်ဖာဟာ ကဗျာဆရာ ဖြစ်ဖို့သာ မွေးဖွားလာတဲ့ သူပါ။ စကားပြောရင် အသံတိုးတိုးသာ ရှိပြီး ပြုံးယောင်ယောင် မျက်နှာထားနဲ့ သူ့အကြည့်ကလည်း သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ရှိလှတယ်။ တစ်ဖက်သားအပေါ် ကရုဏာပါတဲ့ အကြည့်မျိုးလို့ တွေ့စမှာကတည်းက ကျွန်မ သတိထားမိခဲ့တယ်။

သူ့ဘဝတစ်လျှောက်လုံး စာပေရေးရာမှာသာ မြှုပ်နှံခဲ့တာပါ။ ဂျာနယ်လစ်၊ စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာ စသည်ဖြင့် နယ်ပယ်မျိုးစုံ သူ ကျွမ်းကျင်ပေမယ့် ကဗျာဆရာအဖြစ် ပိုပြီး ထင်ရှားပါတယ်။ သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း နိုင်ငံတကာက ကဗျာဆုပေါင်းများစွာ ရရှိထားပြီး ကဗျာဗေဒ သင်ကြားပို့ချပေးရတဲ့ ဆရာအဖြစ် တက္ကသိုလ်မှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ဖူးပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံကိုလည်း ရောက်ဖူးသေးတယ်။ မြန်မာ ကဗျာဆရာတွေ၊ မြန်မာကဗျာတွေနဲ့လည်း မစိမ်းသူပေါ့။ ဒါ့ကြောင့်လည်း ကဗျာဆရာအချင်းချင်း ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက်ကြလေသည်လား မသိ။ IWP အတွက် နောက်ပိုင်း ဖိတ်ကြားခံရသူတွေထဲမှာ မြန်မာနိုင်ငံက ဆိုရင် ကဗျာဆရာတွေ ပိုပြီး များပါတယ်။

IWP ကို အမေရိကန်နိုင်ငံ State Department က ယဉ်ကျေးမှု ဖလှယ်ရေး အတွက် အဓိက ထောက်ပံ့ပေးထားတာလို့ သိရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဂျော့ဆိုးရော့စ်ရဲ့ Open Society ဖောင်ဒေးရှင်းကလည်း ရန်ပုံငွေ ရထားသေးတယ်တဲ့။ ဒါပေမဲ့ ဒီရန်ပုံငွေတွေကို လွယ်လွယ်ကူကူ ရခဲ့တာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဆယ်စုနှစ် တစ်ခုပြီးတစ်ခု နှစ်ကာလရှည်ကြာလာတဲ့ IWP အစီအစဉ်ကို ရပ်နားဖို့လည်း စဉ်းစားကြသေးတယ်။ ရန်ပုံငွေ ပြန်လည်ရရှိဖို့ ဆိုရင် ယူနက်စ်ကိုရဲ့ အသိအမှတ်ပြုခံ စာရင်းထဲ ပါနိုင်ဖို့က အကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာပါတယ်။ ခရစ္စတော်ဖာ ကျေးဇူးကြောင့်ပဲ နောက်ဆုံးတော့ ရန်ပုံငွေလည်း ပြန်ရ၊ ယူနက်စ်ကို စာရင်းထဲမှာလည်း ပေါက်ရောက်၊ IWP လည်း လည်ပတ်နိုင်နဲ့ သားရွှေအိုးထမ်းကိန်း ဆိုက်ခဲ့ရတယ်။

အိုင်အိုးဝါးမြို့တော်သူ၊ မြို့တော်သားတွေကလည်း ယူနက်စ်ကို စာရင်းဝင် မြို့တော် ဖြစ်ရတာကို ဂုဏ်ယူမဆုံး ရှိကြတယ်။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က စာရေးဆရာ တွေကို နှစ်စဉ်ဧည့်ဝတ်ပြု အိမ်ရှင်လုပ်ရတာကို လိုလိုလားလား ရှိကြလေရဲ့။ IWP အစီအစဉ်နဲ့ ဖိတ်ကြားခံရဖူးတဲ့ စာရေးဆရာတွေထဲက တော်တော်များများ ဟာ နောက်တစ်ချိန်မှာ စာပေအနုပညာဆိုင်ရာ နိဒါန်းဆုနဲ့ အခြား သြဇာကြီးမား တဲ့ စာပေဆုတွေ အချိုးမြင့်ခံရတတ်တော့ ဒီလိုလူတွေကို ဖိတ်ကြားဧည့်ဝတ် ပြုရတာ သူတို့အဖို့ ဂုဏ်တစ်ရပ် မဟုတ်လား။ အိုင်အိုးဝါး တက္ကသိုလ်ရဲ့ စာပေ ရေးသားခြင်းဆိုင်ရာ ဘွဲ့ဒီဂရီအတန်းတွေကနေလည်း အမေရိကန်နိုင်ငံနဲ့ နိုင်ငံ တကာမှာ ထင်ရှားတဲ့ စာရေးဆရာပေါင်းများစွာ မွေးထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသေးတယ်။

ကျွန်မမှာတော့ ကံတရား ဖေးမလို့ စာရေးသူ ဖြစ်ခဲ့ရတယ်။ ဒီအခိုက် မှာ ကြိုးစားပြီး ဝမ်းစာဖြည့်ရပါတယ်။ ပါရမီနဲ့ ခံစားချက်ကို အရင်းတည်ပြီးသာ စာရေးဖြစ်တယ်။ သူတို့မှာက စာရေးသားခြင်းကို နည်းနာတစ်ခုသာဖွယ် စနစ်တကျ လေ့လာပြီး ဖန်တီးကြတာပါ။ စာပေအနုပညာ ဖန်တီးတဲ့ နေရာမှာ ပါရမီက အဓိကလား၊ အတတ်ပညာက အဓိကလား ဆိုတဲ့ အငြင်းပွားဖွယ် စိတ်ဝင်စားစရာ မေးခွန်းတွေတော့ ရှိတာပေါ့။ ကျွန်မအမြင်ကတော့ ပါရမီဆိုတာက မျိုးစေ့ကောင်း တစ်ခုပါပဲ။ မြေဆီကောင်းတဲ့ ဝန်းကျင်မှာ ပိုပြီး ဖြစ်ထွန်း ရှင်သန်နိုင်ပါတယ်။ မြေဆီမြေနှစ်ကောင်းတဲ့ အရပ်ဒေသ ဆိုရင် ဖုန်းဆိုးမြေထက် သူ့မှာ ရုန်းကန်ရမှု နည်းပါးပါလိမ့်မယ်။

တကယ်တော့ သူတို့ဆီက စာရေးခြင်း အတတ်ပညာနည်းနာ ဆိုတာ က ဇာတ်အခင်း၊ အခက်၊ အဖြည့် ဆိုရုံလောက် သမားရိုးကျ မဟုတ်ဘဲ ဒဿန၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာနဲ့ နိုင်ငံတကာရေးရာကိုပါ စာပေရှုထောင့်ကနေ ချဉ်းကပ် သုံးသပ်စေခြင်း အစရှိတာတွေကိုပါ သင်ကြားပေးတာပါ။ စာရေးမယ့် သူတွေကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဝေဖန်သုံးသပ်အောင်၊ လူမှုဖြစ်စဉ်နဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ဆင့်ကဲ ပြောင်းလဲ မှုတွေကို နားလည်အောင်လို့ သက်ဆိုင်ရာ ပညာရပ်တွေနဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီး လူ့သမိုင်း ကို ထင်ဟပ်စေမယ့် စာပေအနုပညာ လက်ရာတွေ ဖန်တီးလာနိုင်အောင် အာရုံ နှိုးပေးလိုက်တဲ့ သဘောမျိုးပေါ့။ အားကျစရာပါပဲ။

(၄) သူ့မြေမှာ ဖြူဖြာပွင့်

အိုင်အိုးဝါးကို ရောက်ရောက်ချင်း နောက်နေ့မနက်မှာ ကျွန်မ ဦးဆုံး သွားလည် မိတဲ့ နေရာက သင်္ချိုင်းတစ်ခုပါ။ ခရီးရောက်မဆိုက် သင်္ချိုင်းကို သွားလည်တာ ဆိုတော့ ဘာများ အရေးကြီးပါလိမ့်လို့ မေးစရာ ဖြစ်မှာပဲ။ တကယ်က အိုင်အိုးဝါး ကို မလာခင်မှာ ဆရာဇေယျာလင်းရဲ့ ‘အိုင်အိုးဝါး နေ့ရက်များ’ စာအုပ်ကို ကျွန်မ ဖတ်ခဲ့ရတယ်။ စာအုပ်ထဲမှာပါတဲ့ သင်္ချိုင်းထဲက နာနာဘာဝ အိန်ဂျယ် နတ်သမီး ရုပ်တု ဆိုတာကို ကျွန်မ အစွဲလမ်းကြီး စွဲလမ်းနေမိခဲ့တယ်။ စပ်စုချင်တဲ့ စိတ်က လည်း တစ်ပိုင်း ဆိုပါတော့။

ကျွန်မတို့ မြန်မာတွေအဖို့မှာက စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ သဘောနဲ့ဘာဝနာကို စောကြောဖို့အတွက် သုသာန်တစ်ပြင် ဆိုတာဟာ ကြောက်လန့် ရွံရှာဖွယ် သဘောဆောင်နေတတ်တယ်။ ပုပ်အဲ့ နံစော်ပြီး ကျက်သရေမရှိတဲ့ နေရာပေါ့။ အနောက်နိုင်ငံတွေရဲ့ သင်္ချိုင်းတွေကတော့ “ငါ့အုတ်ဂူလေးကို ဘယ်လိုလေး အလှဆင်လိုက်မယ်” လို့ ကြိုတင် စိတ်ကူးယဉ်နိုင်လောက်အောင် သာယာတတ် ပါတယ်။ အိုင်အိုးဝါးက နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော် သက်တမ်းရှိတဲ့ ရှေးဟောင်း အုတ်ခဲလန်း သင်္ချိုင်း ဆိုတာကလည်း ဥရောပမှာတုန်းက ကျွန်မ အကြောက် အလန့်မရှိ လမ်းလျှောက်ထွက်ခဲ့ဖူးတဲ့ သင်္ချိုင်းတွေနဲ့ မခြားပါဘူး။ လွင်ပြင်

ကျယ်ကျယ်၊ မြက်ခင်းစိမ်းစိမ်းစိုစိုမှာ အထိမ်းအမှတ် ကျောက်တိုင်နဲ့ အုတ်ဂူ ငယ်လေးတွေ စိစိရီရီ နေရာချထားပြီး ဝက်သစ်ချပင်တို့၊ မေဘယ်လ်ပင်တို့ အုံ့အုံ့ ဆိုင်းဆိုင်းမို့ သင်္ချိုင်းဆိုတဲ့ အသိသာ မရှိရင် ပန်းခြံတစ်ခုလို့တောင် ထင်မှတ်စရာ ပါပဲ။

အဲ... သင်္ချိုင်းထဲက အနက်ရောင် အိန်ဂျယ်နတ်သမီး ရုပ်တုကတော့ ယုံတမ်းပုံပြင် များစွာနဲ့ အိုင်အိုးဝါးမှာ နာမည်ကြီးပါတယ်။ အုတ်ခဲလန်းသင်္ချိုင်း က မြေဧက ၄၀ ကျော် ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ ၁၈၄၈ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်တည်ရှိ ပြီး ပရိတ်ကံစတင့်ဘာသာဝင်တို့ မြှုပ်နှံရာနေရာအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြတာပါ။ ၈ ပေခွဲခန့် မြင့်တဲ့ အိန်ဂျယ်နတ်သမီး ကြေးရုပ်တုကိုတော့ ၁၉၁၃ ခုနှစ်မှာ ချီကာဂိုက အနုပညာအကျော်အမော် မာရီယိုကော်ဘဲက စတင် သွန်းထုခဲ့ပြီး ၁၉၁၅ ခုနှစ်ကျမှ သင်္ချိုင်းထဲသို့ ပြောင်းရွှေ့ထားခဲ့တာလို့ သူ့သမိုင်းကြောင်းမှာ ဖတ်ရပါတယ်။ ရုပ်တုထုဖို့ စေခိုင်းသူကတော့ ချက်ရီပက်ဘလစ်နိုင်ငံကနေ အိုင်အိုးဝါးကို ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့တဲ့ ထရီဇာဖယ်ဒီဗာဒ် ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီးပါ။ ထရီဇာရဲ့ ဒုတိယအမျိုးသား နီကိုးလပ်ရဲ့ အရိုးပြာအုတ်ဂူအနားမှာ အထိမ်း အမှတ်အဖြစ် အိန်ဂျယ်နတ်သမီးရုပ်တုကို ထားဖို့ စီစဉ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ထရီဇာ ကွယ်လွန်တော့လည်း နီကိုးလပ်ရဲ့ ဘေးနားမှာပဲ မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့ကြတယ်။

အများသူငါ မရေမရာ ပြောကြတဲ့ စကားအရတော့ ထရီဇာက စုန်း အတတ်၊ အောက်လမ်းအတတ်တွေ တတ်မြောက်သူလိုလို။ ဖြစ်ချင်တော့ သူ့ အိန်ဂျယ်နတ်သမီး ရုပ်တုကလည်း မူလ အစိမ်းရောင်ကနေ (ကြေးဟာ လေထဲ မှာ ခြပ်ပြုပြီးတဲ့နောက်) လုံးဝ မည်းနက်သွားတာရော၊ အတောင်ပံကို ဖြန့်ကား ထားပေမယ့် အိန်ဂျယ်ဟာ ကောင်းကင်ကို မော့မကြည့်ဘဲ မြေပြင်ကိုသာ အုပ်မိုးကြည့်နေတဲ့ သွင်ပြင်ကြောင့် သူ့ကို ကြည့်မိတဲ့ သူတွေမှာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရ သရိုးသရီ တစ်မျိုးတစ်မည် လွမ်းမိုးမှု ရှိတာရောကြောင့် အနည်းနဲ့အများ ဆိုသလို စိတ်မသိုးမသန့် ဖြစ်ကြရတယ်။ ဒါကပဲ ဒီအိန်ဂျယ်ရုပ်တုကို နမ်းမိရင် အသက်အန္တရာယ်နဲ့ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရမယ် ဆိုတဲ့ ဒဏ္ဍာရီစကားတွေ ချဲ့ကား ဆိုကြတာလား မသိပါဘူး။

ပြောရရင် အိုင်အိုးဝါး မြို့တော်မှာက အဲဒီလို ရှာရှာပေါက်ပေါက် သွားကြည့်စရာက လွဲပြီး အထူးအထွေ ကြည့်စရာ များများစားစားမှ မရှိတာ။

mgyle.com

တက္ကသိုလ်ပရိဝုဏ် မြက်ခင်းပြင်၊ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်၊ မြို့တော်စာကြည့်
 တိုက်၊ မြစ်ကမ်းနား ဟိုဟိုသည်သည်လောက်နဲ့ ယာခင်းတွေဘက်ကို ရောက်ဖူး
 ပြီဆိုရင် မြို့နဲ့ပြီလို့ ပြောလို့ ရတယ်။ ဒီတော့ စက်တင်ဘာ ၂ ရက်နေ့၊ အမေရိကန်
 အလုပ်သမားနေ့ ပိတ်ရက်မှာ အိုင်အိုးဝါးမြို့အနဲ့ လမ်းလျှောက်ထွက်ခြင်း အစီ
 အစဉ်အရ ကျွန်မတို့တစ်တွေ နှစ်နာရီလောက် လျှောက်လိုက်ရုံနဲ့ တင် ဘယ်နား
 ဘာရှိတယ် ဆိုတာကို အတော်လေး တီးမိခေါက်မိသွားပါပြီ။

ဦးဆောင်သူ ဆောင်နာက ကျွန်မတို့ အုပ်စုကို ဒါဟာ အိုင်အိုးဝါး
 တက္ကသိုလ်၊ ဒါက စာကြည့်တိုက်၊ ဒီကျောင်းဆောင်မှာ တနင်္လာနေ့တိုင်း စာရေး
 ဆရာတွေက ဘွဲ့ကြိုကျောင်းသားတွေကို လက်ချာပေးရမယ်၊ ဒါက ဂျက်ဖာဆန်
 လမ်းမကြီး၊ ဟောသဟာက ဈေးလမ်း၊ ဘာလင်တန်လမ်းမ၊ ကပ်ပီတယ် လမ်းမ
 စသည်ဖြင့် လက်ညှိုးတထိုးထိုးနဲ့ ညွှန်ပြပါတယ်။ မြို့တော်စာကြည့်တိုက်နဲ့
 ရုပ်ရှင်ကြည့်ရမယ့် နေရာတွေက ကျွန်မတို့ ဟိုတယ်နဲ့ ဓားလွယ်ခုတ် နေရာမှာ
 ပဲရယ်။ ဘဏ်နဲ့ စားသောက်ဆိုင်တွေကလည်း အနီးအနားမှာပဲမို့ ဝေးဝေး
 သွားစရာ မလိုတော့ဘူး။ တော်ပါသေးရဲ့။

အဝတ်လျှော်ရမယ့် အဆောင်ကအစ၊ စာအုပ်အဟောင်းတွေ ဝယ်ယူ
 လို့ရမယ့် နေရာ၊ ကြာသပတေးနေ့ နေ့လယ်တိုင်း ကျွန်မတို့ကို ဈေးဝယ်စင်တာ
 လိုက်ပို့ပေးပြီး အပြန်မှာ ကိုယ်တိုင် ချက်ပြုတ်နိုင်အောင် စီစဉ်ပေးထားတဲ့
 ကျောင်းဆောင်နေရာ အဆုံး ဆောင်နာက လိုက်ပြရှာပါတယ်။ လမ်းမှာ Prairie
 Light ဆိုတဲ့ စာအုပ်ဆိုင်ကိုလည်း ဝင်ခဲ့သေးတယ်။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က စာအုပ်
 တွေ စုံလင်လှတဲ့ နေရာပေါ့။ အဲဒီစာအုပ်ဆိုင်မှာပဲ ကဗျာရွတ်ပွဲတွေ၊ စာဖတ်ပွဲ
 တွေ လုပ်ကြတဲ့အကြောင်း ဆရာကျော်ဝင်းရဲ့ မစ္စစ္စပီခရီးသည် စာအုပ်ကနေ
 တစ်ဆင့် ကျွန်မ ရင်းနှီး ကျွမ်းဝင်ထားပြီးနှင့်ပါပြီ။ ကျွန်မတို့ စာရေးဆရာတွေ
 အများဆုံး အလုပ်လုပ်ရမယ့်နေရာကတော့ IWP ရဲ့ ရုံးခန်းစိုက်ရာ ရှန်ဘာဟောက်စ်
 ပေါ့။ သူကတော့ သွားရတာ နည်းနည်း လှမ်းပါတယ်။

ပထမနေ့ မြို့လုံးပတ်လည်၊ နယ်လုံးပတ်လည် လည်ကြပြီးတော့
 အတော်လေးလည်း ခြေညောင်းကြပြီ။ သူ့အကြောင်း၊ ကိုယ့်အကြောင်း မေး၊
 ဘာစာတွေ ရေးသလဲ မေး၊ သူ့နိုင်ငံ၊ ကိုယ့်နိုင်ငံ စာပေလောကအကြောင်း
 ပြောနဲ့ ရင်းနှီးရာ ရင်းနှီးစေကြောင်း အကြောင်းရှာကြရတယ်။ ကျွန်မမှာတော့
 နည်းနည်း အခက်တွေ့ပါတယ်။ လူမှုရေး အားနည်းသူကိုးလေ။

mgype.com

အိုင်အိုးဝါးကို သွားရမယ် ဆိုတော့ စာပေနယ်က ချစ်ခင်သူတချို့က မှာဖူးတာကို သတိရမိပါတယ်။ မြန်မာဆိုရင် အများအားဖြင့် စကားနည်းတယ်၊ သူတို့ လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်မှုတွေမှာ တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်မှု နည်းတယ်လို့ ဝေဖန်ခံရရင် မကောင်းတာမို့ အတတ်နိုင်ဆုံး ဖော်ဖော်ရွေရွေ တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ဖို့ တိုက်တွန်းကြတာကိုပါ။ ဒါကိုလည်း ကျွန်မ လက်ခံပါတယ်။ ဒီမတိုင်မီ အခြားနိုင်ငံခြားခရီးတွေကို နိုင်ငံကိုယ်စားပြုအဖြစ် သွားရတုန်းကလည်း ကိုယ့် ကြောင့်တော့ နိုင်ငံ မျက်နှာမနာစေရ ဆိုတာမျိုး တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုတစ်ခု ကိုယ့်ဘာသာ သတ်မှတ်ထားခဲ့ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် နောက်နောင် သွားမယ့် သူတွေအတွက် မျက်နှာပန်း လှစေချင်တာပါ။

ခက်တာက ကျွန်မက လူမှုဆက်ဆံရေးမှာ ချို့ယွင်းချက် ရှိတယ်။ အတော်လေး ခင်မင်ရင်းနှီးသူတို့နဲ့သာ ကရားရေလွတ် တတွတ်တွတ် ပြော တတ်ပေမယ့် အများအားဖြင့် နှုတ်ဆိတ်နေတတ်တယ်။ မာနကြီးသူ မဟုတ် ပေမယ့် တစ်ဖက်သားကို ကိုယ်ကစပြီး ဘယ်လို မိတ်ဆက်ရ၊ နှုတ်ဆက်ရမှန်း မသိဘူး။ ပြီးတော့ တော်တော်ကြီးလည်း ကြောင်တောင်တောင် နိုင်တဲ့အထဲမှာ ပါတယ်။

ကျွန်မ ကြားဖူးတာက အနောက်တိုင်းသားတွေ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မိတ်ဖွဲ့ ကြတဲ့အခါ ရာသီဥတုအကြောင်းကနေ စကားအစပျိုးကြတယ်တဲ့။

“ဒီနေ့ နေသာတယ်နော်”

“အင်း... သာတယ်၊ မနက်ဖြန်တော့ မိုးအုံ့ကောင်း အုံ့မယ်ဗျ၊ မိုးလေဝသ က သတိပေးထားတယ်၊ ခင်ဗျားလည်း အပြင်ထွက်ရင် အနွေးထည် ဆောင်ထား ဦး”

အဲလိုကနေတစ်ဆင့် စကားဆက်ကြရောတဲ့။ ဆိုတော့ကာ... ဟုတ်ပါ ပြီလေ။ ဒါဆို အဲဒီနောက် ဘာဆက်ပြောရဦးမှာလဲ။

ကျွန်မကျတော့ မိုးလေဝသ သတင်းကို ပုံမှန်နားထောင်တတ်တဲ့ အလေ့အထရှိတဲ့ အရပ်ဒေသက လာသူ မဟုတ်လေတော့ နေသာခြင်း၊ မိုးရွာ ခြင်းပဋိသန္တာရကနေ ဘယ်လိုမှ မိတ္တသင်္ဂီ မလုပ်တတ်ပြန်ဘူး။ မင်္ဂလာနံနက်ခင်း ပါ၊ နေ့လယ်ခင်းပါ၊ ညနေခင်းပါ စကားဆိုတာမျိုးထက် “ဘာစားပြီးပြီလဲ” ဆိုတာနဲ့သာ စကားခြေဆင်း ခင်းတတ်တဲ့ ဝန်းကျင်မှာ ကြီးပြင်းခဲ့သူ မဟုတ် လား။ ဒါနဲ့ပဲ မထူးပါဘူးလေ ဆိုပြီး ကျွန်မလည်း အနားမှာ ရှိတဲ့ စာရေးဖော်

တစ်ယောက်ကို “နင် နေ့လယ်စာ စားရတာ အဆင်ပြေလား၊ ဟိုတယ်မှာ မချက် ရတော့ နည်းနည်းတော့ ဒုက္ခရောက်တယ်နော်၊ အမြဲတမ်း ဆိုင်မှာသာ သွားစား ရရင် မချောင်ဘူး၊ ငါက အနောက်တိုင်း အစားအစာလည်း မကြိုက်ဘူး” ဆိုပြီး စကားစလိုက်မိပါတယ်။

သူကလည်း “ဟုတ်တယ်၊ ဒီက အစားအစာတွေ ငါလည်း စားတတ်မှာ မဟုတ်ဘူး၊ ငါတို့ အာရှသားတွေက ထမင်းကို အဓိက စားတာမဟုတ်လား” လို့ ပြန်ဖြေပါတယ်။ သူက နီပေါက စာရေးဆရာပါ။ သူ့ကလောင်နာမည်က ဗုဒ္ဓိ စကားတဲ့။ မှတ်ရလွယ်ပါတယ်။ နီပေါမှာ နာမည်ကြီးတဲ့သူပါ။ “နင်တို့က ထမင်းပဲ စားတာလား၊ အိန္ဒိယတွေ စားတဲ့ ပရာတာ (ပလာတာ) မစားဘူးလား” လို့ ကျွန်မက ထပ်ပြီး မေးတော့ “စားတယ်၊ အာလူးတို့၊ ပူရီတို့လည်း စားတယ်” တဲ့။

ဒါနဲ့ ကျွန်မက “နင်တို့က ပတေးတိုးကို အာလူးလို့ ခေါ်တာလား၊ ငါတို့ လည်း အာလူးလို့ပဲ ခေါ်တယ်။ အိန္ဒိယကနေ ဆင်းသက်လာတဲ့ စကားပဲ နေမှာ” လို့ ပြောမိပါရော။ အဲဒီမှာတင် သူနဲ့ ကျွန်မနဲ့ မဆလားတို့၊ နံပြားတို့၊ ဒံပေါက်တို့ အကြောင်း ရောက်သွားပြီး သရက်သီး ကုလားတည် (သရက်သီး အစိမ်းသနပ်) တည်နည်းတို့၊ ကြက်သား မဆလား ချက်နည်းတို့ အကြောင်းကို သွားရည် တဖောင်ဖောင်ကျမတတ် အပြန်အလှန် ဝေမျှ ဖြစ်ကြပါတော့တယ်။

မကြာပါဘူး။ ကျွန်မတို့ စကားဝိုင်းထဲကို မက္ကစီကန်က စာရေးဆရာ၊ တရုတ်နဲ့ ဂျပန်က စာရေးဆရာ၊ ဂရိစာရေးဆရာတို့ပါ ရောက်လာပြီး သူတို့ဆီက အစားအစာတွေအကြောင်း ပြောပြကြပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ စကားအပေါက်အလမ်း တည့်သွားပြီး စကားဝိုင်းလည်း စိုစိုပြည်ပြည်ဖြစ်၊ အားလုံးလည်း ပြောရင်း ဗိုက် ဆာလာကြလေတော့ ညစာအတူတူ စားဖို့ ဆိုတာ နှစ်ခါတောင် ခေါ်စရာ မလိုဘဲ ချက်ချင်းဆိုသလို ရင်းနှီးသွားကြပါတယ်။ (နောင်အခါ ရာသီဥတု အကြောင်း တင်မက၊ အစားအသောက်အကြောင်းနဲ့လည်း မိတ်ဖွဲ့နိုင်ကြောင်း မှတ်ပါလေ။ အစားအသောက် အကြောင်းဟာ အချိန်အခါမရွေး လူမျိုးတိုင်းရဲ့ သည်းခြေ ကြိုက် ခေါင်းစဉ် ဖြစ်တယ်လို့ နက်နက်နဲနဲ သင်ယူရရှိခဲ့ပါတယ်။)

နောက်တစ်ရက်က စပြီး ပရိဂရမ်အကြောင်း မိတ်ဆက်တဲ့ အစီအစဉ် တွေ စတင်ပါတယ်။ အဲဒီတော့မှ ရှန်ဘာဟောက်စ် အတွင်းထဲကို ရောက်ဖူးတာ

ပါ။ မြေအောက်ခန်းနဲ့ ထပ်ခိုးအပါအဝင် လေးထပ်ရှိတဲ့ ရှန်ဘာဟောက်စ်ဟာ IWP ရဲ့ ရုံးခန်းလို့ ပြောရမှာပေါ့။ သောကြာနေ့တိုင်း မိခင်ဘာသာစကားနဲ့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ထားတဲ့ စာဖတ်ခြင်း အစီအစဉ်ကို ရှန်ဘာဟောက်စ်မှာပဲ လုပ်တာပါ။

ပရိုဂရမ် မိတ်ဆက်ခြင်း အစီအစဉ်နဲ့ ၂၀၁၉ ခုနှစ် IWP ဖွင့်ပွဲကို ခရစ္စတော်ဖာရဲ့ မိန့်ခွန်းနဲ့ စတင်ခဲ့ပါတယ်။ ဧည့်ခန်းထိပ်မှာ ခန့်ခန့်ထည်ထည် ထားရှိထားတဲ့ ပေါလ်အိန်ဂျယ်ရဲ့ ရုပ်တုကို ရည်ညွှန်းပြီး ပေါလ်ရဲ့ကျေးဇူးကို ခရစ္စတော်ဖာက အောက်မေ့တသ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီနောက်မှာတော့ IWP အစီအစဉ်ကို ခရစ္စတော်ဖာနဲ့ ထက်ကြပ်မကွာ တာဝန်ယူထားရတဲ့ နာတာရှားကလည်း ကြိုဆိုစကား ဆက်ပြောကြားပါတယ်။ သူတို့တွေပြီးတော့ ပရိုဂရမ် ညှိနှိုင်းရေးမှူး၊ အလုပ်သင်ဝန်ထမ်း၊ ကားမောင်းပေးသူ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဝန်ထမ်း၊ ဓာတ်ပုံဆရာ စတဲ့ သူတို့ဝန်ထမ်း အသီးသီးက အလည်အပတ် ရောက်လာကြတဲ့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးက စာရေးဆရာတွေကို နှုတ်ခွန်းဆက်စကား ဆိုကြတယ်။

စာရေးဆရာတွေကလည်း အပြန်အလှန် မိတ်ဆက်ကြပေါ့။ ပထမဆုံး ရက်သတ္တပတ် တစ်ခုလုံးကတော့ သူတို့ အစီအစဉ်ရဲ့ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းတွေ၊ အိုင်အိုးဝါးပြည်နယ်ရဲ့ ဥပဒေကြောင်းရာ ကိစ္စတွေအကြောင်း ရှင်းလင်းပြတာတွေ၊ ကျောင်းသားကတ်နဲ့ ကျန်းမာရေး အာမခံကတ် လုပ်ပေးတာတွေ၊ စာကြည့်တိုက်ကတ် လုပ်ပေးတာတွေ၊ ဘဏ်နဲ့ မိတ်ဆက်ပေးတာတွေ၊ စာရေးဆရာတွေ ဘယ်လှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ပါဝင်မယ် ဆိုတာကို စာရင်းကောက်တာတွေ၊ မဖြစ်မနေ ပါဝင်ရမယ့် အစီအစဉ်တွေမှာ ဘယ်သူက ဘယ်နေ့ အလှည့်ကျတယ် ဆိုတာကို ညှိနှိုင်းပေးတာတွေနဲ့သာ ကုန်လွန်သွားပါတယ်။ ဒီကြားထဲမှာ တစ်ဦးကို တစ်ဦး မိတ်ဆက်ရင်း ဖိတ်ကြားခံရတဲ့ စာရေးဆရာတွေဟာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး နာမည်နဲ့ နိုင်ငံကို တွဲပြီး မှတ်မိလာကြပါတယ်။

အားလုံးထဲမှာ နိုင်ဂျီးရီးယားက ကဗျာဆရာ တာဒီကို ကျွန်မ အတော်လေး ခင်တွယ်မိတယ်။ ပရိုဂရမ်တစ်လျှောက်လုံးမှာ သူက ကျွန်မကို သူ့သမီးငယ်လေး တစ်ယောက်လို စောင့်ရှောက်တဲ့ သူပါ။ အလုပ်ကိစ္စတွေ ပိနေလို့ ကျွန်မ အခန်းအောင်းနေရင်တောင် အစာမှ စားရဲ့လား၊ ဘာလုပ်နေသလဲ ဆိုတာမျိုး တကူးတက စာပို့မေးသူပေါ့။ သူ့တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ဖွေးလက်နေတဲ့ သူ့သွားတွေက

သူ့ကိုယ်ပိုင် သင်္ကေတလို့ ပြောလို့ ရတယ်။ ဘယ်အချိန် တွေ့လိုက် တွေ့လိုက် ပြုံးနေတတ်သူကိုး။ အင်မတန် မျက်နှာချိုတဲ့ သူပါ။ သူ့ဦးလေးဝမ်းကွဲက ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်မှာ မဟာမိတ်တပ်တွေနဲ့အတူ မြန်မာနိုင်ငံကို ရောက်ဖူးသတဲ့။ ပြီးတော့ သူက ဂျော့ချ်အိုဝဲရဲ့ စာတွေကတစ်ဆင့် ဗမာဆိုတဲ့ နာမည်ကို ရင်းနှီးကျွမ်းဝင် ပြီးသားရယ်။ တချို့သူတွေလို ဗမာတို့၊ မြန်မာတို့ ကြားလိုက်တာနဲ့ နာမည်ကို တောင် နားဝေတိမ်တောင် ဖြစ်တတ်တဲ့အထဲမှာ မပါတော့ သူ့ကို ပိုပြီးရင်းနှီးမိ ပါတယ်။ သူကလည်း အိုင်အိုးဝါး ရောက်ကတည်းက အဝတ်ကို မိရိုးဖလာအတိုင်း လက်နဲ့လျှော်နေတဲ့ အချိန်မှာ ကျွန်မက အဝတ်လျှော်စက် သုံးတဲ့နည်း ခေါ်ပြပြီး အတင်းသုံးခိုင်းတဲ့ သူမို့ ကျွန်မကို ကျေးဇူးတင်ပြီး ခင်မင်ရှာပါတယ်။

မှတ်မှတ်ရရ ရှိမိတဲ့ နောက်တစ်ဦးက အီထရီးယားနိုင်ငံက ဝတ္ထုရေး ဆရာ ဆာမူရယ်ပါ။ ဘယ်သူ့ကိုမဆို အပင်ပန်းခံ ကူညီတတ်တဲ့ သူပါပဲ။ စကား ပြောရင် အင်မတန် နူးညံ့ ညင်သာပါတယ်။ သုံးနှစ်ပဲ ရှိသေးတဲ့ သူ့သားလေး အကြောင်း စကားစပ်မိရင် သူ့မျက်လုံးတွေက ပိုပြီး စိုလက်လာတတ်တယ်။ ဘယ်သူနဲ့မှ အငြင်းမပွားတတ်သူမို့ သူ့ကို ထူးထူးခြားခြား သတိပြုမိခဲ့တယ်။

သူတို့အပြင် စာရေးဆရာတွေထဲက သွက်လက်သူ ဆိုရင်တော့ ဂမ်ဘီယာ နိုင်ငံက မာသာကို ညွှန်းရမှာပဲ။ သူက သတင်းထောက်လည်း ဖြစ်၊ ဝတ္ထုလည်း ရေးတဲ့ သူပါ။ အဲ... တောင်အာဖရိကက စာရေးဆရာမ ယန်ခေးလား ကတော့ ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာကြီးကို လွယ်ပြီး IWP ကို ရောက်လာသူမို့ ပရိဂရမ် မပြီးခင် မှာ မတော်တဆ ကလေးမွေးလိုက်လေမလားလို့ ရင်တမမ စောင့်ကြည့်ခံရသူ ဖြစ်ပါတယ်။ ဂျပန်ကဗျာဆရာမ တာကာကိုနဲ့ လစ်သူးနီးယား ကဗျာဆရာမ တော်ဗီတာတို့ကတော့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား အားနည်းကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ ရေးသားဖန်တီးမှုနဲ့ ပတ်သက်ရင် ဘာသာစကား အရံအတားကို မှုမနေဘဲ ကြိုးစားပြီး ရှင်းပြကြပါတယ်။ အတော်လေး ဇွဲကောင်းကြသူတွေလို မှတ်တမ်း တင်ရမှာပဲ။ ဒီအကြောင်း ထည့်ပြောရတာက အနုပညာအကြောင်း ဖလှယ်တဲ့ နေရာမှာ ဘာသာစကားက အခက်အခဲတစ်ခု ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်ပေမယ့် ကမ္ဘာ အရပ်ရပ်က နှလုံးသားတွေကို ပေါင်းစည်းတဲ့ အစီအစဉ် ဖြစ်တာမို့ ကျွန်မတို့ တစ်တွေဟာ အချင်းချင်း ကူညီဖေးမခဲ့တဲ့အကြောင်း အလေးထား ပြောပြချင် လို့ပါ။

ဟောင်ကောင်က ကဗျာဆရာမ ချန်လှဲခွင်နဲ့ ပြဇာတ်ဆရာ ချန်ပီချူး တို့ကတော့ ဟောင်ကောင်ကျောင်းသားတွေ ဆန္ဒပြပွဲနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး ပရိဂရမ် တစ်လျှောက် လူစိတ်ဝင်စား အခံရဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တွေပေါ့။ အိုင်အိုးဝါးမှာ နေခဲ့တဲ့ ကာလပတ်လုံး ဟောင်ကောင် အရေးကိစ္စကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက အာရုံစိုက်ပေး ကြဖို့ လှုပ်ရှားတဲ့ ပွဲတွေမှာ သူတို့ ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့ကြပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆန္ဒ ပြပွဲကို အနုနည်းနဲ့ သွားမလား၊ အကြမ်းနည်းနဲ့ သွားမလား ဆိုတဲ့ နေရာမှာ သူတို့ နှစ်ယောက် အချင်းချင်းအကြားမှာ ဝိဝါဒ ကွဲပြားနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။

အားလုံးထဲမှာ ကျွန်မ အမှတ်ရမိတဲ့သူ နောက်တစ်ဦးကတော့ ဆူဒီလို ချစ်စနိုးခေါ်မိတဲ့ မော်ရိုကိုနိုင်ငံက စာရေးဆရာမ ဆူခိုင်းနားပါ။ သူက မော်ရိုကို နိုင်ငံကနေ IWP ကို တက်ရောက်ခွင့်ရှိတဲ့ ဒုတိယမြောက် စာရေးဆရာ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒါတောင် ကြားထဲမှာ ပထမတစ်ယောက်နဲ့ နှစ်ပေါင်း ၃၀ နီးပါး ခြားသေး တာတဲ့။ ဒီလို တက်ရောက်နိုင်ဖို့ အမေရိကန်သံရုံးမှာ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် အင်တာဗျူး ဖြေခဲ့ရတယ်လို့ သူ ပြောပါတယ်။ လျှောက်ထားတဲ့သူတွေ များလွန်းလို့တဲ့။ အဲဒီ လိုဆိုရင်တော့ သူတို့နဲ့စာရင် ကျွန်မတို့ မြန်မာနိုင်ငံက IWP ရဲ့ မျက်နှာသာပေးမှု အတော်လေး ရထားတယ်လို့ ဆိုရမှာပဲရယ်။ ကျွန်မတို့ဆီက စာရေးဆရာတွေ ဟာ နှစ်တိုင်းလိုလို ဖိတ်ခေါ်ပေး ခံခဲ့ရတယ်။ အကဲဖြတ် စိစစ်တဲ့ ဘယ်လို အင်တာဗျူး နဲ့မှလည်း မကြုံခဲ့ရဘူး။

မြန်မာ စာရေးဆရာတွေနဲ့ ပတ်သက်ရင် IWP က လူကြီးတွေဟာ မှတ်မှတ်သားသား ရှိကြပါတယ်။ လေဆိပ်မှာ ကျွန်မကို လာကြိုတဲ့ အွန်ဒရေက “ကဗျာဆရာ မောင်ဒေးကို သိသလား” ဆိုတဲ့ အမေးစကားနဲ့ မြန်မာတွေနဲ့ သူ မစိမ်းကြောင်း ပြပါတယ်။ IWP မိတ်ဆက်တဲ့ နေ့မှာတုန်းကလည်း အမှာစကား ထဲမှာ ခရစ္စတော်ဖာက ဆရာဇေယျာလင်းရဲ့ ကဗျာအပေါ် ရူးသွပ်မှုအကြောင်း ကို မှတ်မှတ်ရရ ထည့်ပြောပါတယ်။ ဓာတ်ပုံဆရာ သောမတ်ကတော့ ဆရာမ မသီတာ (စမ်းချောင်း) နဲ့ ဆရာဦးမိုးဟိန်းတို့ အကြောင်းကို မေးလာပါတယ်။ ကျွန်မနဲ့အတူတူ IWP အစီအစဉ်ကို ရောက်လာတဲ့ စင်ကာပူက စာရေးဆရာမ ကလယ်ရာ ကတော့ ကိုမိုးသက်ဟန်နဲ့ ရင်းနှီးသလား၊ သူနဲ့ အင်ဒိုနီးရှားစာပေ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲတစ်မှာ ဆုံဖူးတဲ့အကြောင်း သတိတရ စကားဆိုပါတယ်။

ကျွန်မအဖို့ကတော့ စာပေနဲ့ပတ်သက်ရင် ပထမဆုံး ခရီးမို့ ဒီလို နိုင်ငံ
တကာကို ပေါက်ရောက်ပြီး အများက သတိထားမိအောင် စာပေဩဇာ နယ်ချဲ့
နိုင်တဲ့ ကိုယ့်ရှေ့က သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာတွေကို လေးစားစိတ်နဲ့
မုဒိတာ ယိုဖိတ်မိပါရဲ့။

(၅) လယ်တောထဲက စာစကား

အိုင်အိုးဝါးက သုံးလတာ နိုင်ငံတကာ စာပေရေးသားခြင်း အစီအစဉ် (IWP) ဟာ တကယ်တော့ မိတ်ဆွေကွန်ရက် ဖြန့်ကြက်စရာ နေရာတစ်ခုရယ်ပါ။ ပထမ တစ်လမှာ ကြိုဆိုညှိခံမိတ်ဆက်ကြတဲ့ အခမ်းအနားမျိုးစုံကို ခေါင်းစဉ်အမျိုးမျိုး နဲ့ ကျင်းပကြပါတယ်။ ပြန်ခါနီး နောက်ဆုံးတစ်လမှာ ဆိုရင်လည်း နှုတ်ဆက်ပွဲလ လို့တောင် ပြောရမယ်။ နှုတ်ဆက်ပွဲတွေချည်း တန်းစီနေတာကိုး။

ကျွန်မတို့မှာ IWP အတွက် အစဉ်အဆက် အမှုတော် ထမ်းခဲ့သူတွေ၊ အမေရိကန်သံရုံးက အငြိမ်းစားအရာရှိတွေ၊ စာပေဝါသနာရှင် အိုင်အိုးဝါးမြို့ မျက်နှာဖုံးတွေက စီစဉ်တဲ့ မိတ်ဆက် တွေ့ဆုံပွဲ၊ အိုင်အိုးဝါးတက္ကသိုလ်မှာ လတ်တလော တက်ရောက်နေတဲ့ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားတွေရဲ့ ကြိုဆိုပွဲ၊ အာရှနှင့် ပစိဖိတ်လေ့လာရေးစင်တာ (Center for Asian and Pacific Studies) က အာရှဒေသက စာရေးဆရာ၊ ဆရာမတွေအတွက် သီးသန့် ဖိတ်ကြားတွေ့ဆုံပွဲ စသည်ဖြင့် နှစ်ရက်ခြား၊ သုံးရက်ခြား ဆိုသလို ဧည့်ခံပွဲမျိုးစုံ တက်ရောက်ရပါ တယ်။ ဒီအထဲမှာ ရိုးရှင်းပြီး ကျွန်မအဖို့ အမှတ်ရစရာ ဖြစ်ခဲ့တာကတော့ ဒိန်း မိသားစုက ဖိတ်ကြားတဲ့ မိတ်ဆက်တွေ့ဆုံပွဲပါ။

ဒိန်းမိသားစုရဲ့ လယ်တောအိမ်က အိုင်အိုးဝါးမြို့အပြင်ဘက်မှာ ရှိပါတယ်။ မြို့အပြင် ဆိုပေသိ ယာဉ်ကြောမကျပ်လှတဲ့ နယ်မြို့လေးမို့ နာရီဝက်ခန့် လောက်ပဲ သွားရတယ်။ ကျွန်မအဖို့ ဆန်းတာက အဲဒီလယ်သမား မိသားစုဟာ သူတို့မြို့ကို လာလည်တဲ့ စာရေးဆရာတွေကို နှစ်စဉ်မပျက် ဂုဏ်ပြုဖိတ်ကြားကြတာကိုပါ။ လယ်သမားမိသားစု ဆိုပေမယ့် သူတို့က ကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝထဲက ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူတို့မိသားစုမှာ ကံအကြောင်း မလှခဲ့တာတွေလည်း ရှိတယ်။

ဒိန်းမိသားစုရဲ့ ဦးညောင် ဖခင်ကြီး ဂျွန်ဒိန်းကတော့ အိုင်အိုးဝါး ဇာတိ ချက်မြုပ် စစ်စစ်ပေါ့။ အိုင်အိုးဝါးတက္ကသိုလ်မှာပဲ စိုက်ပျိုးရေးအဓိကနဲ့ ဘွဲ့ရပြီး ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ထဲမှာ အမှုတော် ထမ်းခဲ့ဖူးသူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သူနဲ့ သူ့ဇနီး အယ်လီတို့ မိသားစုဘဝ ထူထောင်ပြီး ကလေးတွေ ပွားစီးပြီးခါမှ နို့စားနွား ၁၀၀ ကျော်နဲ့ နို့ထုတ်လုပ်ရေးကို ဇောက်ချ လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့မိသားစုမှာ ဘဝပေးကုသိုလ်အရ ဒဏ်ခံခဲ့ရတာက မွေးတဲ့သားသမီး ငါးယောက်မှာ လေးယောက် က မျိုးရိုးဗီဇကြောင့် အကြားအာရုံ ပြဿနာရှိနေကြတာပါ။ ဒွန်နာဒိန်း၊ မာဂရက် ဒိန်း၊ ဟယ်လင်ဒိန်းတို့ကတော့ ခွဲစိတ်ကုသမှုမှာ အောင်မြင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါကို အကြောင်းပြုပြီး ဂျွန်ဒိန်းက ကျေးဇူးဆပ်တဲ့ အနေနဲ့ အကြားအာရုံနဲ့ ပတ်သက် တဲ့ သုတေသနတွေအတွက် ရန်ပုံငွေတစ်ရပ် ထူထောင်ပေးထားပါတယ်။ အိုင်အိုးဝါး မှာလည်း အတော်လေး သြဇာညောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ပြောရမှာပေါ့။

ဇနီးအယ်လီဒိန်းက အရင်ကွယ်လွန်နှင့်ပြီး ဂျွန်ဒိန်းကတော့ ၂၀၁၆ ခုနှစ်ကျမှ ဆုံးပါးခဲ့ပါတယ်။ အသက် ၉၀ အထိ နေသွားရသူမို့ ဘုန်းလည်း ကြီး၊ အသက်လည်း ရှည်သူလို့ ဆိုရမှာပါ။ ကျွန်မတို့ကို ဧည့်ခံတာက သူ့သားတဲ့။ အမည်က ဂျင်းဒိန်း။ နေ့လယ်စာနဲ့ တည်ခင်းဧည့်ခံဖို့ ဖိတ်ကြားထားတော့ ကျွန်မ တို့ ရောက်ချိန်က မွန်းတည့်ချိန်လောက်ပေါ့။ ရာသီမိုင်းတဲ့ ရက်မို့ မိုးစက်အမှုန် အမွှားကြားက တွေ့ဆုံပွဲလို့ ဆိုချင်ပါတယ်။ သူတို့ခြံက မူလေးအောက်ကနေ ဗွက်ထနေတဲ့ မြေလမ်းလေးအတိုင်း နည်းနည်းလျှောက်သွားပြီးမှ ကျွန်မတို့ အတွက် ပြင်ဆင်ပေးထားတဲ့ ဧည့်ခန်းဆီကို ရောက်ပါတယ်။ IWP ဘက်ကဆိုရင် စာရေးဆရာနဲ့ စီစဉ်သူတွေ အပါအဝင် အယောက် ၃၀ ကျော်လောက် ရှိတယ်။ အဲဒါအပြင် သူတို့ ဖိတ်ကြားထားတဲ့ ဧည့်သည်ကလည်း နောက်ထပ် အယောက် ၃၀ နီးပါး ဆိုတော့ ပြောကြ၊ ဆိုကြ၊ မိတ်ဆက်ကြနဲ့ အတော်လေး မြိုင်မြိုင် ဆိုင်ဆိုင် ရှိလှတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံကို လာရောက်လည်ပတ်ဖူးတဲ့ သူတချို့ကလည်း ကျွန်မကို လာနှုတ်ဆက်ကြပါတယ်။ လက်ရှိ နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို စနည်းနာကြပါတယ်။ အင်တာနက်ထဲကနေ သတင်းတွေ ဖတ်ရပြီး သားမို့အဓိကက အောက်ခြေပြည်သူတွေရဲ့ အနေအထားအကြောင်း မေးကြတာပါ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ ပဋိပက္ခတွေအကြောင်း ကျွန်မ အမြင်ကိုလည်း မေးကြသေးတယ်။

ဧည့်ပရိသတ်တွေထဲမှာ ကျွန်မနဲ့ ပိုပြီး စကားဖောင်ဖွဲ့ဖြစ်တာက မစ္စဂျိုးမက်မူလန်ပါ။ သူ့အမျိုးသား ရော်နယ်မက်မူလန်က မြန်မာနိုင်ငံမှာ အမေရိကန်သံအရာရှိအဖြစ် ၂၀၀၂ ခုနှစ် ကနေ ၂၀၀၅ ခုနှစ်အထိ သုံးနှစ်တာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ကျွန်မနဲ့တွေ့တော့ ဂျိုးက မြန်မာပြည် လွမ်းချင်းကို ဖွင့်အန်ရှာတယ်။ မြန်မာပြည်ကို အတော် သံယောဇဉ်ကြီးတဲ့သူ ဖြစ်ကြောင်း အိုင်အိုးဝါးကနေ ကျွန်မ မပြန်မီ သူနဲ့ ထပ်ပြီးဆုံတွေ့ဖို့ အကြောင်းရှိလာတော့ ပိုပြီး သိခွင့်ရခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနေ့က ဒိန်းမိသားစုဆီကနေ ပြန်လာတော့လည်း ညတွင်းချင်း သူ့ဆီက အီးမေးလ်တစ်စောင် ချက်ချင်း ရောက်လာသေးတယ်။ ကျွန်မနဲ့ ဆုံတွေ့ရတာ ဝမ်းသာကြောင်း၊ ထပ်တွေ့ချင်သေးကြောင်း၊ ဘယ်နေ့အားနိုင်မလဲလို့ အချိန်းအချက် လုပ်တာပါ။ အိုင်အိုးဝါးမှာ နေခွင့်ရတဲ့ အခိုက်အမှတ်ရစရာ မိတ်ဆွေစာရင်းထဲ မစ္စဂျိုးကို ထည့်သွင်းရပါလိမ့်မယ်။

ဒိန်းမိသားစုဧည့်ခံပွဲမှာ ကျန်တဲ့သူတွေနဲ့ကတော့ မိတ်ဖြစ် ဆွေဖြစ် စကားပြောရုံလောက်ပါပဲ။ အိုင်အိုးဝါး စာရေးသားခြင်း ပရိုဂရမ်ကို လာရောက်ရတဲ့အတွက် ကျွန်မခံစားချက်ကို မေးတော့ လယ်သမားမိသားစုပေမယ့် စာပေကို ချစ်မြတ်နိုးတာအပြင် နှစ်စဉ်ဝတ္ထုရားမပျက် ဖိတ်ခေါ် ဧည့်ခံတာ၊ အဖေကြီးဂျိုးမှသည် သားငယ် ဂျင်းအထိ ဒီအစဉ်အလာကို ဆက်ပြီး မြတ်မြတ်နိုးနိုး ခံယူလာတာကို အံ့အားသင့်မိတဲ့ကြောင်း ပြောဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ နှုတ်က မဖွင့်ဟဖြစ်ပေမယ့် ထမင်းစားဧည့်ဆောင်ထဲကို ရောက်ရောက်ချင်း ကျွန်မ သတိထားမိတဲ့ စာကြောင်းတစ်ခုလည်း ရှိသေးတယ်။ ပြတင်းမှန်တံခါးပေါ်မှာ ရေးထားတဲ့ စာတစ်ကြောင်းရယ်ပါ။ “America Needs Farmers” တဲ့။

အရင်တုန်းက ကျွန်မ ထင်ခဲ့ တွေးခဲ့တာက အမေရိကန်လို နိုင်ငံဟာ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးမှုနဲ့ နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးမှုကိုသာ ဦးစားပေးပြီး လယ်ယာကဏ္ဍမှာတော့ သိပ်အားမထည့်လှဘူးပေါ့။ ကျွန်မ တွေးထင်ချက်က မမှားသလို မမှန်လှ။

ဘာလို့လဲဆိုတော့ စိုက်ပျိုးရေးဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ ဂျီဒီပီတိုးတက်ရေးမှာ အဓိကကဏ္ဍတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်နေဆဲပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကွာခြားတာက သူတို့ဆီက စိုက်ပျိုးရေး ဆိုတာ စားကုန်ဖြစ်ရေးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ထက် ပိုပါတယ်။ ဥပမာ- ဒိန်းမိသားစုရဲ့ ဧက ၁၄၀ ကျော် ကျယ်ဝန်းတဲ့ ခြံမြေပေါ်မှာ ပြောင်းနဲ့ ပဲပိစပ်ကို အဓိက စိုက်ပျိုးကြပါတယ်။ အဲဒါဟာ စားဖို့အတွက် မဟုတ်၊ တိရစ္ဆာန်အစာနဲ့ ဇီဝလောင်စာ ထုတ်လုပ်ရေးအတွက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အထူးသဖြင့် ပြောင်းကို ဇီဝလောင်စာ ထုတ်လုပ်တဲ့ ကုမ္ပဏီတွေဆီ ရောင်းချပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ စွမ်းအင် သတင်းအချက်အလက် စီမံရေး (EIA) ရဲ့ အဆိုအရ အမေရိကားဟာ ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှာ သန့်စင်တဲ့ ဇီဝလောင်စာ ဂါလန်ပေါင်း ဘီလျံ ၁၅၀၀ ကျော် ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်က အခြေအနေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ရင် သုံးဆလောက် တိုးတက်လာတဲ့ အနေ အထားပေါ့။ သယံဇာတကြောင့် ဖြစ်ပွားတဲ့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေရဲ့ စစ်ပွဲတွေထဲမှာ မြေယာလုပွဲတွေအပြင် ရေအရင်းအမြစ်လုပွဲနဲ့ စွမ်းအင်စစ်ပွဲတွေပါ ဖြစ်လာနိုင် ကြောင်း ပညာရှင်တွေ ခန့်မှန်းထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကတော့ အမေရိကန် နိုင်ငံရဲ့ စွမ်းအင်အတွက် ပြင်ဆင်ထားချက်တွေလို့ ဆိုရမှာပါ။ နည်းပညာမှာ ထိပ်တန်းရောက်နေသူတို့အဖို့ စွမ်းအင်ရဖို့အတွက် မြေတွင်းကနေ ခပ်ယူနေ စရာမလိုဘဲ ကိုယ်တိုင်ထုတ်လုပ်နိုင်တဲ့ အနေအထားကို ဖန်တီးထားကြပါတယ်။

တိရစ္ဆာန်အစာအတွက် စိုက်ပျိုးကြတာကလည်း သူတို့မြေမှာ လူတွေ စားဖို့ထက်တောင် ပိုပြီး ဦးစားပေး စိုက်ကြပါတယ်။ လူတွေ အသားစားရာနှုန်း တိုးတက်လာတော့ အသားထုတ်လုပ်မှုက ပိုလိုအပ်လာပါတယ်။ အသားက လည်း ပေါပေါလောလောကို ရတယ်လေ။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ထက်တောင် ဈေးချိုသေးတယ်။ အခြေခံလူတန်းစားက အစ လက်လှမ်းမီ စားသုံးနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ဆီက ကြက်သားဟာ ရော်ဘာတုံး ဝါးနေရသလို အရသာ မရှိ၊ ပွရောင်းရောင်းနဲ့မို့ ကျွန်မကတော့ မကြိုက်။ မြန်မာပြည်မှာလည်း မထူးလှ ပါဘူး။ မွေးမြူရေးကြက်ထက် အရိုးနဲ့အရေ ကပ်နေတဲ့ အိမ်ခြံပေါက် ကြက်သား ကမှ ပိုပြီးချိုတာ။

သူတို့ပြည်မှာကျတော့ ချမ်းသာသူတွေက လယ်သမားဈေးမှာ ရောင်း တဲ့ လယ်သမားများကိုယ်တိုင် သဘာဝအတိုင်း စိုက်ပျိုးထားတဲ့ အသီးအနှံတွေ

ကိုသာ ဈေးကြီးပေး စားကြပါတယ်။ ကြေးရတတ် မဟုတ်သူတွေကတော့ အသားကို အားထားကြပေါ့။ အသားစားမှုကလည်း ကမ္ဘာနဲ့အဝန်းကို တိုးတက် နေပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ သစ်တောမြေတွေကို ခုတ်ထွင်ပြီး စိုက်ပျိုးမြေ ချဲ့ထွင်တဲ့ အခါ အသားထုတ်လုပ်နိုင်တဲ့ မွေးမြူရေးတိရစ္ဆာန်တွေ စားဖို့ အစာတွေ စိုက်ပျိုး ဖို့က အကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာပါတယ်။ ဥပမာ- တောင်အမေရိကတိုက်က လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ငါးဆယ်အတွင်း အမေရိကသစ်တောဧရိယာအချို့ ပြုန်းတီးခြင်းဟာ မက်ဒေါ်နယ် ဆိုင်တွေအတွက် လိုအပ်တဲ့ တိရစ္ဆာန်အာဟာရ တင်ပို့ပေးနိုင်ဖို့ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း 'ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် လူမှုအပြောင်းအလဲ' နာမည်ကျော် စာအုပ်ကို ရေးသားခဲ့တဲ့ ကော်နဲလ်တက္ကသိုလ်က ပါမောက္ခ ဖိလစ် မက်မိုက်ကယ်လ်က ဝေဖန်ထောက်ပြဖူးပါတယ်။

ကျွန်မတို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီတွေက တစ်နှစ် ထက် တစ်နှစ် တိုးချဲ့လာတဲ့ အကြီးစား စီမံကိန်း စိုက်ပျိုးရေးမှာ ပို့ကုန်အဖြစ် တင်ပို့နိုင်ရေးက အဓိက ဖြစ်လာပါပြီ။ သဘာဝဝန်းကျင် ပြဿနာ၊ မြေယာ ပြဿနာ၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးနဲ့ စီးပွားရေး ရာသီဥတုအပေါ် မူတည်နေရတဲ့ ဈေးကွက် ပြဿနာ မျိုးစုံထဲမှာ စိုက်ပျိုးတောင်သူတွေရဲ့ ဘဝတွေလည်း များစွာ စတေးခဲ့ ရပြီးပါပြီ။ ရနိုး၊ ဟုတ်နိုးနဲ့ မျှော်လင့်ရင်း ရှေ့ဆက်ရင်းပေါ့လေ။ ဒါပေမဲ့ သူ့မြေမှာ မီးထိန်ထိန်၊ ကျွန်မတို့ဆီမှာ မီးမှိုန်မှိုန် ဖြစ်ဆဲ။

ဒါကို တွေးမိတော့ ဒိန်းမိသားစုရဲ့ လယ်တောထဲက မြေသင်းနဲ့ကို တောင် ကောင်းကောင်း မခံစားနိုင်တော့ဘူး။ သူတို့ဆီက လယ်တောအိမ်ထဲမှာ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က စာပေသမားတွေရဲ့ စာသံပေသံတွေနဲ့ ဝေစည်နေပါတယ်။ ကျွန်မတို့ဆီမှာတော့ လယ်တောထဲက ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ကောက်စိုက်သမတို့ရဲ့ တေးသံတောင် ကြားရနည်းလာပါပြီ။ အနုပညာ ခံစားမှုထက် သောကပရိဒေဝ တွေပဲ များနေကြသလား မသိပါ။

(၆) လူရွှန်းရဲ့ စာပေတွေကို အကြောင်းပြု၍

အိုင်အိုးဝါးမှာ နေထိုင်စဉ် ကာလအတွင်း ဖိတ်ကြားတဲ့ စာပေဆွေးနွေးပွဲ မျိုးစုံကို အလျဉ်းသင့်သလို သွားရောက်ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မတို့အဖို့က နားထောင် လေ့လာ ရုံသက်သက်ပေါ့။ ဒီအထဲမှာ တရုတ်အမျိုးသား စာဆိုတော်ကြီး လူရွှန်းကို ခေါင်းစီး တင်ပြီး ကျင်းပတဲ့ တရုတ်-အမေရိကန် စာပေဖလှယ်ရေးပွဲ တစ်ခုအကြောင်း ပြောပြချင်ပါတယ်။

ကျွန်မတို့ အိုင်အိုးဝါးကို ရောက်ပြီး နှစ်ပတ်မြောက်မှာ Sino-American Literary Dialogue ပွဲ ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဖိတ်ကြားလွှာ အီးမေးလ် ရောက်လာပါတယ်။ ပွဲကို ရှန်ဟိုင်းမြို့က Lu Xun Cultural Foundation (လူရွှန်း ယဉ်ကျေးမှု ဖောင်ဒေးရှင်း) နဲ့ အိုင်အိုးဝါး တက္ကသိုလ်၊ နိုင်ငံတကာ စာပေရေးသားခြင်း အစီအစဉ်တို့ပူးပေါင်းစီစဉ်ကြတာပါ။ နေ့ထရာဒန်းတက္ကသိုလ်၊ အရှေ့အာရှဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဌာနက တရုတ်စာပေအထူးပြုပါမောက္ခမိုက်ကယ်ဟော့ရဲ့ လေ့လာမှု ရှင်းလင်းချက်တွေလည်း ပါပါတယ်။

အမှန်ပြောရရင် စာဆိုတော်လူရွှန်းကို ကျွန်မ သိပ်မရင်းနှီးလှပါ။ သူ့စာတွေကိုလည်း အကုန်အစင် စစ်စစ်ပေါက်ပေါက် မဖတ်ဖူးထား။ ဘာသာပြန်အတိုအထွာ သုံးလေးပုဒ်လောက်ပဲ ဖတ်ဖူးထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆရာဇော်ဂျီရဲ့

ရသစာပေနိဒါန်းထဲမှာ တဂိုး၊ လူရွန်းနဲ့ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းတို့ကို ကလောင်နဲ့ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲဝင်သူများအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု ရေးခဲ့ဖူးတာ ကို သိမှတ်ထင်ထင် ရှိခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဝန်ကြီးချုပ် နေရှူးကို အိန္ဒိယလွတ်လပ်ရေး ဦးဆောင်အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ပေမယ့် တိုင်းသူပြည်သားတွေရဲ့ အသိဉာဏ် ပွင့်လင်းမှုကို ဦးဆောင်ခဲ့သူအဖြစ် တဂိုး၊ အဲသလိုပဲ ဥက္ကဋ္ဌမော်ရဲ့ တရုတ်ပြည်သစ် ထူထောင်ရေးမှာ လူထုဆန္ဒနဲ့ အင်အားကို စည်းရုံးနိုင်သူအဖြစ် လူရွန်း စသည် ဖြင့် သူတို့တွေနဲ့ ထပ်တူညီစွာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက လွတ်လပ်ရေးဗိသုကာ၊ သခင် ကိုယ်တော်မှိုင်းက ပြည့်လည်ဆွဲရတနာအဖြစ် ဆရာဇော်ဂျီက ပမာပြု ထားဖူးပါတယ်။

တရုတ်-အမေရိကန် စာပေဖလှယ်ရေး ဆွေးနွေးပွဲမှာတော့ လူရွန်း ယဉ်ကျေးမှုဖောင်ဒေးရှင်းရဲ့ ရပ်တည်မှု၊ စာပေရေးရာ လှုပ်ရှားမှု၊ တရုတ်ပြည်သူ တွေအပေါ် ထင်ဟပ်မှုရှိတဲ့ စာပေတွေ ပေါ်ထွန်းရေးအတွက် သူတို့ ဆောင်ရွက် ချက်တွေကို အလေးထားပြီး ရှင်းပြပါတယ်။ စာပေကို အရင်းပြုပြီး တရုတ်နဲ့ အမေရိကန် ချစ်ကြည်ရေး တည်ဆောက်ကြတဲ့အခါ အဓိကကျတဲ့ အချက်အဖြစ် တက်ရောက်လာသူတွေ ဆွေးနွေးကြတဲ့ အထဲမှာ အဂ္ဂါစနိုးရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ အကြောင်းလည်း ပါပါတယ်။ အမေရိကန်တွေကို တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ စာပေ အကြောင်း မိတ်ဆက်ပေးကြတဲ့အထဲမှာ အဂ္ဂါစနိုးရဲ့ ကျေးဇူး မကင်းလှပါဘူး။

၁၉၃၀ ခုနှစ်ကမ္ဘာစီးပွားရေးပျက်ကပ် အမေရိကားကို သန်းလှသန်းခင် အနေအထားမှာ သတင်းစာဆရာပေါက်စ အဂ္ဂါစနိုးဟာ တရုတ်ပြည်ဘက်ကို ရွှေ့ပြောင်း စတည်းချခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်မှာ ၁၃ နှစ်လောက် သူ နေထိုင် ခဲ့ပြီး သူ ရှိနေစဉ်အတောအတွင်းမှာ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ကွန်မြူနစ်တော်လှန်ရေး အကြောင်းကို ရေးသားခဲ့တဲ့ Red Star Over China (တရုတ်ပြည်ပေါ်က ကြယ်နီ၊ တင်ထွေး ဘာသာပြန်) က ကမ္ဘာကျော်ခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်သစ် ထူထောင်တဲ့ အချိန်၊ အမေရိကန်နဲ့ တရုတ်တို့ ဆက်ဆံရေး ခပ်လှမ်းလှမ်း အနေအထား ဖြစ်နေတဲ့ အချိန်မှာ တရုတ်ပြည်ကို တစ်ခေါက်ပြန်လာပြီး The Other Side of The River (ဘဝချင်း မတူသည့် တရုတ်ပြည်၊ လူထုဒေါ်အမာ ဘာသာပြန်) ခေတ်သစ် တရုတ်ပြည်ကို သူ့အမြင်နဲ့ ထပ်ပြီး ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

တရုတ်-အမေရိကန် နှစ်နိုင်ငံအကြားက စာပေနဲ့ ချစ်ကြည်ရေး တည်ဆောက်မှုမှာ တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် အမေရိကန် သတင်းစာဆရာတစ်ဦး၊ တစ်နည်းအားဖြင့် တရုတ်ပြည်အပေါ် သံယောဇဉ်ကြီးတဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံသား တစ်ဦးဖြစ်သူ အဂ္ဂါစနိုးရဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်တွေကို ထပ်လောင်း သတိရစေခြင်း အားဖြင့် အမေရိကန်ဟာ တရုတ်အပေါ် ဘယ်လို သံယောဇဉ် ထားခဲ့တာ ဖြစ်ကြောင်း ဒီပွဲကနေ အရိပ်အယောင် ပြချင်တာလား။ နောက်ပြီးတော့ ကွန်ဖြူးရှပ် ရဲ့ အစဉ်အလာကို ဦးစားပေး နာခံတတ်တဲ့ ဓလေ့ကို တွန်းလှန်ခဲ့တဲ့ လူရွှန်းကို ဂုဏ်ပြုလိုက်ခြင်းအားဖြင့် အမေရိကန်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ လစ်ဘရယ် လက်တံကို ယဉ်ကျေးမှုဖလှယ်ခြင်း ခေါင်းစဉ်အောက်ကနေ သိမ်မွေ့စွာ ဆန့်ထုတ်နေတာ လား စသည်ဖြင့် ကျွန်မ တွေးမိပါတယ်။

လူရွှန်းဟာ မန်ချူးမင်းဆက်ရဲ့ ပဒေသရာဇ်အယူအဆကို တွန်းလှန်ရုံ သာမက စစ်ဝါဒနဲ့ နယ်ချဲ့စနစ်ကိုပါ ရွံရှာခဲ့သူရယ်ပါ။ သူ့စာတွေထဲက The Truth Story of Ah Q (အာကျူ၏ ဇာတ်စုံအမှန်)၊ A Madman's Diary (အရူး ဒိုင်ယာရီ) တို့ဟာ မတရားမှုကို ကူးစက်ခံရောဂါလို အင်အားကြီးသူက နည်းသူ ကို၊ အင်အားနည်းသူက သူ့ထက် ပိုပြီး အင်အားချည့်နဲ့သူကို မတရားမှုတွေ ဆင့်ကဲ လက်ဆင့်ကမ်းနေပုံကို သရော်ထားသလို ကျွန်မ ခံစားရပါတယ်။

အာကျူရဲ့ ဇာတ်လမ်းထဲမှာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရသူ အားမတန်လို့ မာန်လျှော့ ပြီး ခေါင်းငုံ့ခံရသူ လယ်သမား အာကျူဟာ သူ့ကိုယ်သူတော့ စိတ်ဓာတ်ရေးရာ မှာ အနိုင်ရတယ် ဆိုပြီး အားတင်းပါတယ်။ အဲဒီနောက်တစ်ဖန် သူ့ထက် အင်အား နည်းသူအပေါ်မှာ သူက တန်ပြန်အနိုင်ကျင့်ပြန်ပါတယ်။ အရူးဒိုင်ယာရီမှာ ကျတော့ တစ်ယောက်က စပြီး လူသားစားနေရာကနေ နောက်ဆုံး ကလေးငယ် တွေကပါ လူသားစားသူတွေ ဖြစ်လာကြတဲ့အကြောင်း ပမာပြုပြီး လူသားရဲ့ ဖြစ်တည်မှုအပေါ် အဆုံးအစမရှိ ပိုင်ဆိုင်ပြီး အမြတ်ထုတ်လိုတဲ့ ပဒေသရာဇ် စနစ်ကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါတယ်။

ဒါကတော့ လူရွှန်းဟာ ပဒေသရာဇ်ခေတ်၊ တော်လှန်ရေးခေတ်၊ နိုင်ငံ အချင်းချင်း နယ်ချဲ့ကိုလိုနီပြုတဲ့ ခေတ်မှာ လူဖြစ်လာရလို့ သူ ဖြတ်သန်းခဲ့တဲ့ သမိုင်းတစ်လျှောက်မှာ သူ မြင်ရတဲ့အတိုင်း ရေးဖွဲ့ခဲ့တာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ လက်နက် အားကိုးနဲ့ နယ်ချဲ့နေမှာ လူအချင်းချင်းအပေါ် သက်ဦးဆံပိုင် အပြုခံတွေအဖြစ်

ဆက်ဆံတဲ့ ပဒေသရာဇ်စနစ် ရှိနေမှ မဟုတ်ဘဲ ခေတ်သစ်ကျွန်ပြုစနစ်နဲ့ စီးပွား
ရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အတွေးအခေါ်အားဖြင့်လည်း လွှမ်းမိုးနယ်ချဲ့တဲ့ အခုလို
ကာလမှာလည်း လူရွန်းရဲ့ စာပေတွေက တစ်ဆင့် အတွေးဆင့်ပွား ခံစားဆင်ခြင်
မယ် ဆိုရင်လည်း ဆင်ခြင်နိုင်တာပါပဲ။

ဆွေးနွေးပွဲကိုလာတဲ့ ဧည့်ပရိသတ်တစ်ဦးက မေးခွန်းဆင့်ပါတယ်။
လက်ရှိ တရုတ်နိုင်ငံမှာ လူရွန်းစာပေတွေအပေါ် လက်ခံမှု အနေအထားက
ဘယ်လို ရှိသလဲ၊ ဘယ်လို တုံ့ပြန်ကြသလဲ ဆိုတာ သိချင်ပါတယ်တဲ့။ လူရွန်းရဲ့
စာတွေက တရုတ်တို့ နှစ်ပေါင်းတာရှည် အလေးအမြတ် ထားကြတဲ့ ကွန်ဖြူးရှပ်
ဝါဒကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆန့်ကျင်ထားတယ် မဟုတ်လား။ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒရဲ့
ထက်အောက်အလွှာ ပိုင်းခြားမှု၊ ရာထူး၊ ဂုဏ်သိမ်နဲ့ ဝါစဉ်ကို ဦးစားပေးမှု၊
မိသားစုစနစ်ကို ပစားပေးမှုတွေဟာ လူသားရဲ့ လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်ကို အလေး
မထား၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို အားပေးတယ် ဆိုပြီး မျိုးစုံဝေဖန်ကြတာ ရှိပါတယ်။

ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒတွေကတော့ ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒဟာ လူမှုသဟဇာတ
ဖြစ်မှုကိုလည်း အလေးထားတဲ့ အကြောင်း၊ စီးပွားဥစ္စာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအပိုင်းမှာ
လည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲမှာ မျှဝေတတ်တဲ့ သဘောတရားကို အခြေခံထား
ကြောင်း၊ လူ့အချင်းချင်းကြားမှာ အမြဲတစေ စေးကပ်နေတာမျိုး မဟုတ်ဘဲ
အကွာအဝေးတစ်ခု ထားပြီး လူသားရဲ့ ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်မှုကိုလည်း တန်ဖိုးထား
လေးစားတဲ့ အချက်တွေ ပါကြောင်း ထုတ်နုတ်ပြီး ဆင်ခြေကန်တတ်ကြပါ
တယ်။ လူရွန်း ဖောင်ဒေးရှင်းက ဖိတ်ကြားထားတဲ့ တာဝန်ခံတစ်ဦးကတော့
ကွန်ဖြူးရှပ်ဝါဒဟာ ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်ရဲ့ စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးမှာ အချက်
အချာဖြစ်နေဆဲ ဖြစ်ကြောင်း၊ လူရွန်းရဲ့ စာပေနဲ့ အတွေးအခေါ်ကို လက်ခံတဲ့
လူငယ်တွေလည်း အများအပြားရှိပါကြောင်း၊ နှစ်ခုစလုံးဟာ လူသားရဲ့ အကျိုး
ကို ရည်သန်ကြပုံချင်း တူတဲ့အကြောင်း ကြားချပြီး ပြန်လည်ဆွေးနွေးသွား
ပါတယ်။

ကျွန်မ ပုဂ္ဂလိက သဘောအရတော့ လူရွန်းကို အမျိုးသမီး အခွင့်အရေး
ဆိုင်ရာ ကိစ္စတချို့မှာ အသံထွက်ပေးခဲ့လို့ ကျေးဇူးတင်မိပါတယ်။ လူရွန်းရဲ့
ဝတ္ထုတွေထဲက အမျိုးသမီးဇာတ်ကောင်တွေ အကြောင်း ဝေဖန်ဆန်းစစ်ထားတဲ့
စာတမ်းတချို့ကို မဟာဘွဲ့အတွက် ကျွန်မ ကျောင်းတက်ခဲ့ရတုန်းက ဖတ်ခဲ့ရ

mgye.com

ဖူးတယ်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦး အိမ်ထောင်ကျရင် အိမ်ထောင်ဖက်ရဲ့ ကိုယ်ပိုင် ပစ္စည်းလို သဘောထားခံရကြောင်း၊ မိသားစုဆိုတဲ့ အသေးဆုံး လူ့အဖွဲ့အစည်း မှာတောင် အမျိုးသမီးတွေမှာ အခွင့်အရေး တန်းတူမရကြောင်း သူ ရေးသားခဲ့ ပါတယ်။ ရိုးရာအစဉ်အလာကို အလေးအမြတ်ပြုတဲ့ နိုင်ငံမှာ ကြီးပြင်းရှင်သန် ခဲ့ရတဲ့ အမျိုးသားစာရေးဆရာ တစ်ဦးအနေနဲ့ စည်းဝိုင်းအပြင်ကို ကျော်ပြီး အမျိုးသမီး အခွင့်အရေးကို စဉ်းစားပေးခဲ့လို့ အမျိုးသမီးအရေးကိစ္စတွေနဲ့ ပတ် သက်ရင် လူရွှန်းကို အကောင်းမြင်သူတွေလည်း ရှိတယ်။ တချို့ကတော့ သူ့ ဇာတ်ကောင် အမျိုးသမီးတချို့ဟာ အင်အားချည့်နဲ့သူတွေ၊ အစဉ်အလာ နာခံသူ တွေအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့တာတွေရှိလို့ လူရွှန်းကိုယ်တိုင်က အယူအဆရေးရာ မကွဲ ပြားသူအဖြစ် ဝေဖန်ကြပြန်ပါတယ်။ ဒါကတော့ ကျွန်မ ထပ်ပြီး လေ့လာဖို့ လိုအပ်နေသေးတဲ့ အကြောင်းအရာတွေပေါ့။

ဒါအပြင် နောက်တစ်ခုက လူရွှန်းအကြောင်း ပြောကြရင် မြန်မာနိုင်ငံ အနေအထားနဲ့ဆိုရင် သူ့နဲ့ခေတ်ပြိုင် ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းကိုသာ မြင်ကြတာ များပါတယ်။ ကျွန်မကတော့ လူရွှန်းအကြောင်း ကြားခါစ၊ သူ့စာ တွေကို မြည်းစမ်းခါစမှာ ကျွန်မ အာရုံမှာ ထင်ဟပ်ပေါ်ခဲ့သူက ဆရာကြီး ဗန်းမော် တင်အောင်ပါပဲ။

(၇) စာရေးသားခြင်းနှင့်...

နိုင်ငံတကာ စာပေရေးသားခြင်း အစီအစဉ် (IWP) အတွက် အိုင်အိုဝါးကို မရောက် လာမီကတည်းက ကျွန်မတို့ကို စာပေဆွေးနွေးဝိုင်းတွေမှာ (panel discussion) ဦးဆောင်ဆွေးနွေးဖို့ ဆိုပြီး ခေါင်းစဉ်တွေ ကြိုတင်ပေးထားပါတယ်။ အပတ်စဉ် သောကြာနေ့ မွန်းတည့်ချိန်တိုင်း အိုင်အိုဝါးရဲ့ မြို့တော် စာကြည့်တိုက်မှာ စာပေ ဆွေးနွေးဝိုင်း ရှိပါတယ်။ ခေါင်းစဉ်တွေက ‘စာရေးသားခြင်းနှင့်...’၊ ‘စင်မြင့်ထက်က ကမ္ဘာ/ စာမျက်နှာပေါ်က စကားလုံး’၊ ‘ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာ’၊ ‘လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခြင်း’၊ ‘ပြတ်ရွှေ့ပေါ်က ဘာသာစကား’၊ ‘မိမိအကြောင်းမှအပ ရေးသားခြင်း’၊ ‘လမ်းမပေါ်မှာ’၊ ‘အမေရိကားပုံရိပ်နဲ့ ကျွန်တော်တို့ ဘာမြင်တွေ့ ခဲ့သလဲ’ အစရှိတာတွေကို တစ်ပတ်မှာ အကြောင်းအရာတစ်ခုစီ ဦးတည်ပြီး ရှစ်ပတ်လုံးလုံး ဆွေးနွေးပွဲ တွေ လုပ်ဖို့ စီစဉ်ထားကြပါတယ်။ ကျွန်မ ဆွေးနွေးဖို့ အလှည့်ကျတဲ့ ခေါင်းစဉ်က ‘စာရေးသားခြင်းနှင့် ..’ ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်ပါ။ ပထမ ဦးဆုံး အလှည့်ကျတဲ့ ခေါင်းစဉ်မို့ အိုင်အိုဝါးကို ရောက်ပြီး အဖွင့်ရက်သတ္တပတ် ထဲမှာပဲ စပြီး ဆွေးနွေးရတယ်။

ကျွန်မတို့ ဆွေးနွေးပွဲမှာ စာရေးဆရာလေးဦး ပါပါတယ်။ ဇင်ဘာဘွေ က စာရေးဆရာမ ဘတ်စီရိုင်ချိုဂါမာ၊ နီပေါက ဗုဒ္ဓိစကား၊ လက်ဗီးယားက မာဒါရာ

ဂရွန်မာနီနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံကတော့ ကျွန်မပေါ့။ အရင်တုန်းက ကျွန်မ ပါဝင်ဖူးတဲ့ ပဲခဲနယ် ဆွေးနွေးပွဲတွေက အများအားဖြင့် ပွဲမတိုင်မီကတည်းက မေးခွန်းတွေ ကြိုတင် ပေးထားတတ်ပါတယ်။ မေးခွန်းတစ်ခုအတွက် ဆွေးနွေးချိန် ဘယ်လောက် ရတဲ့အကြောင်းလည်း ကြိုပြောထားကြတယ်။ ပေးထားတဲ့ အချိန်အတွင်းမှာပဲ မေးလာတဲ့ မေးခွန်းကို ပြန်လည် ဆွေးနွေးဖို့ ပြင်ဆင်ထားရတာပေါ့။

အိုင်အိုးဝါးက ဆွေးနွေးပွဲကျတော့ အဲဒီလို မဟုတ်ပြန်ဘူး။ မေးခွန်းလည်း မရှိပါဘူး။ စာတမ်းဖတ်သလိုပဲ ကိုယ်ပြောလိုတဲ့၊ တင်ပြလိုတဲ့ အကြောင်းအရာကို တစ်ဦးချင်းစီ ရှေ့ထွက်ပြီး ပြောရပါတယ်။ တစ်ဦးကို ၁၀ မိနစ်လောက် အချိန်ပေးပါတယ်။ ဆွေးနွေးတင်ပြကြတဲ့ စာရေးဆရာအားလုံး ပြီးတော့မှသာ ပရိသတ်ကို မေးခွန်းမေးခွင့် ပေးတယ်။ စုစုပေါင်း အချိန် တစ်နာရီလောက်ပဲ ကြာမြင့်ပါတယ်။ အမေရိကန်တွေရဲ့ အချိန်အပေါ်မှာ ဂရုစိုက်တတ်တဲ့ အလေ့အထ အတိုင်း အချိန်အတိအကျ စပြီး အတိအကျ ပြီးပါတယ်။

သူတို့ ဆွေးနွေးမှုပုံစံက ကျွန်မအဖို့ တစ်မျိုးဆန်းနေတယ်။ ဆွေးနွေးဝိုင်း မတိုင်ခင်မှာ ကျွန်မတို့ ပြောလိုတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို စီစဉ်တဲ့သူဆီကို ရေးပြီး ဝိုင်းထားရတယ်။ သူက ၁၀ မိနစ်အတွင်း ဘောင်ဝင်အောင် ပြန်ပြီး တည်းဖြတ်ပေးပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်စာ အားနည်းသူတွေ ကျတော့ သူကပဲ စာကြောင်း ညီညွတ်ပြေပြစ်အောင် ပြန်လည်ရေးသားပေးပါတယ်။ ပြီးတော့အဲလိုအချောသပ်ထားပြီး ဖတ်တဲ့ စာကို ကျွန်မတို့ မဖတ်ကြားခင်၊ ပွဲမစမီမှာကတည်းက ပရိသတ်တွေကို ကြိုပြီး ဝေထားပါတယ်။ အလှည့်ကျလာတဲ့အခါ ကိုယ် ပြင်ဆင်ထားတဲ့အတိုင်း ရှေ့ထွက်ပြီး ဖတ်ပြလိုက်ရုံပါပဲ။ တကယ်လို့ ပရိသတ်က ကိုယ့် အင်္ဂလိပ်အသံထွက်ကို နားမလည်ရင်လည်း ပူစရာ မရှိပါဘူး။ ဝေထားတဲ့ စာရွက်ကို ကြည့်ပြီး ဘာပြောနေသလဲ ဆိုတာကို သိနိုင်ပါတယ်။

ဇင်ဘာတွေက စာရေးဆရာမက ပထမဆုံး အလှည့်ကျပြီး ကျွန်မက ဒုတိယမြောက်လူ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘စာရေးသားခြင်းနှင့်...’ ခေါင်းစဉ်အောက်မှာ အကြောင်းအရာ သုံးခုကို တင်ပြဖြစ်ခဲ့တယ်။ ‘စာရေးသားခြင်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း’၊ ‘စာရေးသားခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးဘဝ’၊ ‘စာရေးသားခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးတစ်ယောက်၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု’ ဆိုပြီး သုံးပိုင်းခွဲ၍ ဆွေးနွေးခဲ့ပါတယ်။

‘စာရေးသားခြင်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း’ ဆိုတာက စာရေးဆရာ တစ်ယောက်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံမှာ အသက်မွေးမယ်ဆိုရင် တွေ့ကြုံရတဲ့ အခက် အခဲတွေ အကြောင်းပါ။ ကျွန်မ အမှတ်မမှားဘူးဆိုရင် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ် ပါတီခေတ်လောက်အထိ စာရေးလို့ မချမ်းသာရင်တောင် လူ့အောက် မကျတဲ့ အနေအထားမျိုးနဲ့ အသက်မွေးနိုင်ခဲ့သေးတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဆရာမကြီး ဂျာနယ်ကျော်မမလေးတို့၊ ဒေါ်ခင်နှင်းယုတို့ရဲ့ သူတို့ဘဝအကြောင်း ပြန်ပြောင်း ပြောပြချက်များတွေထဲမှာ အုပ်ရေ ထောင်ချီ၊ သောင်းချီအောင် ရိုက်နှိပ်ရတဲ့ အခြေအနေတွေကို ဖတ်ခဲ့ဖူးတယ်။ အခြား ဖျော်ဖြေရေး မီဒီယာတွေလည်း များများစားစား မရှိလေတော့ ပရိသတ်ကလည်း စာဖတ်အား ကောင်းခဲ့တဲ့ အချိန်တွေပါ။

အခုဘက်ခေတ်ကျတော့ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းကြောင့် စာရေး ဆရာကလည်း မရေးနိုင်တော့သလို အခြားဖျော်ဖြေရေးမီဒီယာ မျိုးစုံလည်း ရှိလာခဲ့ပြီလေ။ စာရေးသူအဖို့ အုပ်ရေတစ်ထောင် ချက်ချင်း ရောင်းကုန်ရင်ကို ထိပဲ ပေါက်သလိုလို၊ ကမ္ဘာပဲ ကျော်သလိုလို ခံစားရတဲ့ အနေအထားမျိုးကိုး။ ပြီးတော့ စာမူခကို စာအုပ်တိုက်တွေက အများအားဖြင့် တစ်အုပ်မှာ စာအုပ် တန်ဖိုးရဲ့ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသဘောမျိုး စာရေးသူကို ပေးပါတယ်။ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ကျပ် သုံးထောင်နဲ့ ရောင်းရင် စာရေးသူက စာမူခအဖြစ် ကျပ် ၄၅၀ ရတာပေါ့။ အုပ်ရေတစ်ထောင် ဆိုတော့ ငွေ လေးသိန်းခွဲ။ တစ်နှစ်မှ တစ်အုပ်ပဲ ရေးနိုင်တယ် ထားတော့၊ အဲဒီငွေလေးသိန်းခွဲ ဆိုတာ မိသားစုတစ်ခုလုံးစာ မပြောနဲ့၊ တစ်ကိုယ် ရည်စာတောင် လောက်ငတာမှ မဟုတ်တာ။ အဲဒီလိုအနေအထားနဲ့ သဘောတရား အကြောင်းကို ဆွေးနွေးပွဲလာတဲ့ ပရိသတ်ကို ရှင်းပြခဲ့ပါတယ်။

ဒုတိယတစ်ခု ‘စာရေးခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးဘဝ’ မှာတော့ အမျိုးသမီး တစ်ယောက် စာရေးဆရာ ဖြစ်ဖို့ အခက်အခဲ ပိုများတဲ့အကြောင်း တင်ပြခဲ့ပါ တယ်။ ကျွန်မတို့ခေတ်မှာ အမျိုးသမီးတစ်ယောက် စာရေးတယ် ဆိုတာက အထူးအဆန်း မဟုတ်ပေမယ့် ကိုလိုနီခေတ်ဦးတုန်းကဆိုရင် သတင်းစာဆရာမကြီး အင်ဒီပဲန့်ဒန် ဒေါ်စန်းတို့လို အမျိုးသားကလောင်နာမည် သုံးပြီး စာပေလောက ထဲ ဝင်ရောက်ခဲ့ရတဲ့ သာဓကမျိုး ရှိဖူးပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီဘက်ခေတ်ကျတော့ အမျိုးသမီးတစ်ယောက်အဖို့ အိမ်ထောင် တာဝန်အဖြစ် ချက်ပြုတ် ကြော်လှော်ရတာ၊ ဝင်ငွေရတဲ့ အခြားအလုပ်တစ်ခုခုကို လုပ်ရတာအပြင် တကယ်လို့များ သူဟာ စာရေးဆရာဖြစ် လုပ်မယ်ဆိုရင် စာရေး ခြင်း ဆိုတဲ့ နောက်ထပ်တာဝန်တစ်ခုပါ ထပ်တိုး ထမ်းဆောင်ရပြန်ပါတယ်။ အမျိုးသားစာရေးဆရာ တစ်ယောက်အနေနဲ့က အိမ်ပြန်ရောက်လာရင် အေးအေး လူလူ တွေးလိုက်၊ ရေးလိုက် လုပ်နိုင်သေးတယ်။ မြန်မာ့လူ့ဘောင်မှာကလည်း အိမ်ထောင်တစ်ခုမှာ အမျိုးသမီးကိုသာလျှင် ပါရမီဖြည့်ဖက်အဖြစ် မြင်ကြတာ များတယ်။ စာရေးဆရာလင်ယောက်ျားကို ရေပူရေချမ်း ကမ်းလှမ်းပြီး ပါရမီ ဖြည့်ပေးမယ့် အိမ်သူသက်ထား ဇနီးမယား ရှိကောင်း ရှိနိုင်ပေမယ့် စာရေးဆရာမ ရဲ့ ခင်ပွန်းကတော့ ဘာသိဘာသာသာ နေချင်ရင် နေခွင့်ရှိသလိုမျိုးပဲ။

အဲဒီနောက်မှာ ရှေ့က တင်ပြခဲ့ပြီးတဲ့ အကြောင်းအရာနှစ်ခုကို ဆက်စပ် ပြီး ကျွန်မရဲ့ လက်ရှိ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်နဲ့ စာရေးခြင်းအလုပ် နှစ်ခု ကို ချိတ်ဆက်ပြီး ဆက်လက် ဆွေးနွေးခဲ့ပါသေးတယ်။ လက်ရှိမှာ ကျွန်မက အစိုးရ မဟုတ်တဲ့ ပြည်တွင်း သုတေသန အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှာ သုတေသီတစ်ယောက် အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေပါတယ်။ တစ်ကိုယ်ရည် ဖူလုံရုံလောက် ဝင်ငွေ ရှိပါတယ်။ ကောင်းတဲ့ အချက်က သုတေသနကိစ္စတွေနဲ့ ခရီးထွက်ရ၊ လူထုကြား ထဲ သွားလာပြီး လူမှုဘဝအဖုံဖုံ စနည်းနာရမို့ စာရေးဖို့ရာ အကြောင်းအရာတွေ လည်း မနည်းမနော ရရှိနိုင်တာပါ။ ဖြစ်ချင်တဲ့ ဘဝနဲ့ ဖြစ်နေရတဲ့ ဘဝက တခြားစီ ဆိုပေမယ့် အပြန်အလှန် အကျိုးပြုနေတာမို့ ကံကောင်းတယ်လို့ ဆိုရမှာပဲ။ ဗားဂျီးနီးယားဝုဗ်က A Room of One's Own မှာ အမျိုးသမီးတစ်ယောက် သူ စိတ်ကူးဆန္ဒရှိသလောက် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဖန်တီး ကူးမြူးနိုင်ဖို့ဆိုရင် သူ့မှာ သေချာရေရာတဲ့ ဝင်ငွေနဲ့ ကိုယ်ပိုင်အခန်းတစ်ခန်း ရှိနေဖို့ လိုတယ်လို့ ပြောခဲ့ဖူး တာကို သတိရမိတယ်။ ဒါကိုပဲ အခြေခံပြီး ကျွန်မက အမျိုးသမီးစာရေးသူတွေရဲ့ အခက်အခဲကို ဆွေးနွေးရင်း သူတို့တွေရဲ့ တွေးခေါ်ဖန်တီးနိုင်မှု စွမ်းရည်နဲ့ သူတို့ အတွက် နေရာဖန်တီးပေးဖို့ တိုက်တွန်းပြီး ဆွေးနွေးမှုကို နိဂုံးချုပ်ခဲ့ပါတယ်။

အားလုံး ဆွေးနွေးပြီးတော့ ပရိသတ်တွေဆီကနေ ကျွန်မအတွက် မေးခွန်း တွေ ရောက်လာပါတယ်။ မေးခွန်းတွေက အတော်လေး စုံတယ်။ ပထမမေးခွန်း က စာရေးဆရာအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်အောင် စာအုပ်အပြင် Audio Book အဖြစ်

မရောင်းဘူးလား ဆိုတဲ့ မေးခွန်းပါ။ ကျွန်မက လက်ရှိ ကျွန်မတို့နိုင်ငံမှာ Audio Book အတွက် ဈေးကွက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မရှိသေးကြောင်းနဲ့ နည်းပညာ ကို အလှမ်းဝေးနေသေးကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ပါတယ်။

ဒုတိယမေးခွန်းကတော့ စူးစမ်းရုံသက်သက်သာ မေးတဲ့ မေးခွန်း။ စာရေးရတာ ငြီးငွေ့လာတဲ့အခါ အာရုံကို ဘယ်လို စေ့ဆော်နှိုးဆွပေးသလဲတဲ့။ အဲဒါ ကျွန်မတို့ စာရေးဆရာ လေးဦးစလုံးကို မေးတာပါ။ ကျွန်မကတော့ လက်ရှိ အလုပ်က သုတေသီမို့ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ကို သုတေသနကိစ္စတွေနဲ့ သွားနေကျမို့ ခရီးသွားနေရင်း ရေးချင်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေ ရလာတတ်ကြောင်း ပြောဖြစ် ပါတယ်။ စာကို အမြဲ ရေးနေတာမျိုး မဟုတ်ဘဲ အလုပ်ထဲက ဘဝတွေကို မြင်ပြီး စာရေးဖို့ အာရုံတွေ နိုးထလာခဲ့တာမျိုးလည်း ရှိခဲ့တယ်။

ငယ်ကတည်းက စာရေးဆရာဖြစ်ဖို့ ရည်မှန်းခဲ့တာလား ဆိုတဲ့ မေးခွန်း မျိုးကျတော့ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ဖြေဖြစ်တာပေါ့။ ကျွန်မငယ်ငယ်က စာရေးဆရာ လုပ်မယ် ဆိုပြီး တိတိကျကျ ဆုံးဖြတ်ထားတာ မရှိပေမယ့် မဂ္ဂဇင်းထုတ်တမ်း ကစားခဲ့တာ တွေ၊ တက္ကသိုလ်မှာ ဘွဲ့ရပြီးနောက်ပိုင်း သတင်းစာလောကထဲ ရောက်ပြီးမှ စာရေးသူ ဖြစ်လာတဲ့ အကြောင်းတွေကို အတိုချုံ့ပြီး ပြောပြလိုက်တယ်။ နောက် ထပ် မေးခွန်းတစ်ခုက မေးခွန်းမဟုတ်ဘဲ အကြံပြုချက်လို့ ဆိုရမှာပါ။ စာရေး ဆရာအဖြစ် အသက်မွေးနိုင်အောင်လို့ စာရေးနည်းသင်တန်း ဖွင့်ပါလားတဲ့။ ကျွန်မတို့ဆီမှာက စာရေးတယ် ဆိုတာကို ဝါသနာနဲ့ ပါရမီဟာ အဓိကကျတယ် လို့ ယုံကြည်ထားကြလေတော့ စာရေးနည်းသင်တန်း ဖွင့်ဖို့ဆိုတာ အတော် ရုန်းကန်ရမယ့် အကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဇာတ်ညွှန်းရေးနည်း သင်တန်းတို့၊ ဆိုရှယ်မီဒီယာ ခေတ်စားလာပြီးနောက်ပိုင်း content writing သင်တန်းတို့ ရှိပေမယ့် creative writing လို သင်တန်းမျိုးကတော့ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ထဲမှာ ဖွင့်တဲ့ အတန်းနဲ့ ပြင်ပက အတန်းနည်းနည်းလောက်သာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စာရေးဆရာအလုပ်ကို ဝင်ငွေကောင်းတဲ့ အလုပ်လို့ မယူဆကြလေတော့ ဖွင့် တယ်ပဲ ထားဦး၊ ဘယ်သူက လာတက်မှာလဲ ဆိုပြီး ကျွန်မ ပြန်ဖြေတော့ အားလုံး ရယ်ကြပါတယ်။

ကိုယ် ရေးချင်လျက်နဲ့ မရေးလိုက်ရတဲ့ ကိစ္စတွေ ရှိသလား ဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုး နဲ့လည်း ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသေးတယ်။ ကျွန်မအနေနဲ့ကတော့ လက်ရှိအချိန်အထိ